

Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras

Gedimino 1-15, Vilnius 01103. Tel.: 2690982, faksas: 2690981, E-paštas: info@vilmorus.lt

UŽSIENIO LIETUVIŲ APKLAUSA APIE JŲ BŪKLĘ IR POREIKIUS

2013 m. rugsėjis-lapkritis

Tyrimas atliktas

Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos
užsakymu

Vilnius - 2013

Tyrimo santrauka

2013 m. rugsėjo-lapkričio mėn. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos užsakymu atliko užsienio lietuvių apklausą. Jos tikslas buvo išsiaiškinti esamą užsienio šalyse gyvenančių lietuvių situaciją /būklę ir jų poreikius, turimus lūkesčius, planus. Kadangi užsienyje lietuviai gyvena daugelyje skirtingų šalių, norint juos pasiekti buvo pasitelktas apklausos internetu („online“) būdas.

Apklausos atranka buvo tikslinė, nustatant kvotas pagal emigracijos šalių grupes. Potencialūs respondentai buvo kviečiami užpildyti internete patalpintą anketą per URM Facebook portalą, per užsienio lietuvių vienijančias bendruomenes ir organizacijas (t.y., naudotas „sniego gniūžtės“ metodas). Apklausoje iš viso dalyvavo 711 užsienio lietuvių (18 metų ir vyresni, gyvenę užsienyje ne trumpiau 6 mėn.). 70% respondentų buvo iš Europos sąjungos šalių (daugiausia iš Jungtinės Karalystės, Belgijos, Švedijos), likusieji 30% -- iš kitų šalių (daugiausia iš JAV).

Atliktas tyrimas parodė, kad dauguma apklaustų užsienyje gyvenančių lietuvių (72%) mano, kad kliūčių bendradarbiauti su Lietuva nėra. Tie, kurie tokias kliūtis mato, dažniau minėjo vyriausybės politiką ir visuomenės nuostatas užsienio lietuvių atžvilgiu. Užsienio lietuvių nuomone, labiausiai trūksta galimybių dalyvauti politikos, švietimo ir mokslo bei socialinėse srityse.

Dauguma apklaustų lietuvių (89%) domisi įvykiais, naujienomis iš Lietuvos. Visi jie gauna informaciją iš žiniasklaidos, dažniausiai iš interneto (90%), žymiai rečiau renkasi radiją ir televiziją. Antras pagal svarbą informacijos kanalas – socialiniai tinklai (45%), bei šeimos nariai/ giminės/ draugai (38%). Būdami užsienyje, 39% apklaustų lietuvių žiūri lietuvišką televiziją, dažniau ji yra žiūrima per internetą. Dauguma žiūrinčiųjų yra patenkinti lietuviškų kanalų programomis. Dauguma žiūrinčių lietuvišką televiziją nurodė, kad trūksta pozityvios informacijos apie Lietuvos pasiekimus, mokomųjų laidų ir laidų apie darbo ir karjeros galimybes Lietuvoje. Respondentų taip pat buvo prašoma įvertinti Lietuvos žinomumą ir patrauklumą jų gyvenamoje valstybėje. Daugiau kaip pusė apklaustųjų atsakė, kad jis yra patenkinamas arba geras, 35% - kad blogas. Beveik pusė apklaustųjų mano, kad šis žinomumas ir patrauklumas per paskutiniuosius du metus nepakito, trečdalis mano, kad pagerėjo ir tik 10% - kad pablogėjo. Į klausimą, kuo patys yra prisidėję prie teigiamų pokyčių Lietuvoje, dažniausiai respondentai

minėjo, kad jie garsino Lietuvą toje valstybėje, kurioje gyvena, ir rėmė likusius Lietuvoje giminaičius.

Nors net 89 proc. lietuvių domisi įvykiais Lietuvoje, tačiau dauguma apklaustųjų (trys ketvirtadaliai) nurodė, kad Lietuvos viešajame gyvenime nedalyvauja (dalyvauja kas ketvirtas). Iš dalyvaujančių trečdalis nurodė, kad jų dalyvavimas viešajame gyvenime yra aktyvus. Dažniausiai tai dalyvavimas rinkimuose, Lietuvoje vykstančiuose renginiuose ir kultūriniame gyvenime, ryšių palaikymas su tam tikra žmonių grupe. Daugiau kaip pusė apklaustųjų negalėjo įvertinti užsienio lietuvių galimybių dalyvauti Lietuvos viešajame gyvenime (nurodė, kad galimybės yra nei geros, nei blogos). Likusiųjų atsakymai (geros / blogos) pasiskirstė maždaug po lygiai. Dauguma užsienio lietuvių nemano, kad sąlygos dalyvauti Lietuvos viešajame gyvenime pablogėjo, Taip pat daugiau yra tų, kurie mano, kad sąlygos pagerėjo, negu tų, kurie mano, kad pablogėjo.

Arti pusės (45%) užsienio lietuvių nurodė, kad jie per paskutiniuosius metus naudojami viešosiomis Lietuvos institucijų ir organizacijų paslaugomis. Pusė apklaustųjų naudojami Lietuvos institucijų elektroninėje erdvėje teikiamomis viešosiomis paslaugomis. Dažniausiai tai asmens dokumentų išdavimas, konsulinės paslaugos. Dauguma neturėjo nuomonės, ar šios paslaugos atitinka jų poreikius. Likusieji pagal vertinimus (teigiamus ar neigiamus) pasidalino po lygiai. Dauguma respondentų taip pat neturėjo nuomonės, ar viešųjų paslaugų prieinamumas ir kokybė per paskutiniuosius keletą metų pagerėjo ar ne, Tačiau 20% nurodė, kad įvyko teigiami pokyčiai, o 15% - kad neigiami. Net du trečdaliai apklaustųjų teigė, kad jiems netrūksta viešųjų paslaugų iš Lietuvos pusės. Tie, kurie nurodė, kad viešųjų paslaugų trūksta, dažniausiai minėjo švietimo ir kultūros paslaugas.

Maždaug ketvirtadalis (27%) apklaustųjų nurodė, kad jie daugiau ar mažiau yra informuoti grįžimo į Lietuvą klausimais, tačiau didžioji dauguma nurodė, kad tokia informacija jiems nėra aktuali arba negali atsakyti į šį klausimą. Respondentams buvo užduotas ir atviras klausimas, kokie veiksniai juos galėtų paskatinti grįžti į Lietuvą. Į šį klausimą 28% atsakė, kad jie neketina grįžti į Lietuvą. Kiti dažniausiai minėjo tokius sugrįžti galinčius paskatinti veiksnius: 1) psichologinio klimato šalyje pokyčiai, didesnė tolerancija, pagarba žmogui; 2) šalies gerovės /ekonominis augimas; 3) darbo užmokestis būtų toks pat ar didesnis nei gyvenamoje užsienio valstybėje.

Absoliučiai daugumai užsienio lietuvių (79%) lietuviybės išlaikymas yra svarbus, tik nedidelei daliai tai nėra svarbu (9%). Daugiau nei pusė užsienio lietuvių, paklausti apie savo asmenines pastangas siekiant išsaugoti lietuvibę, šias pastangas siejo su lietuviškų knygų skaitymu, ir lankymusi su Lietuva susijusiuose renginiuose. Dauguma užsienio lietuvių mano,

kad sąlygos išlaikyti lietuviybę užsienyje per pastaruosius metus nepablogėjo, išliko tokios pat, 22 % mano kad šios sąlygos pagerėjo arba iš dalies pagerėjo, tuo tarpu vos 6 % įvardijo, kad sąlygos pablogėjo arba iš dalies pablogėjo. Pusė apklaustųjų planuoja aktyviau prisidėti prie lietuviybės išlaikymo, trečdalis neplanuoja, o likusieji yra neapsisprendę. Kas dešimtas apklaustasis nurodė, kad yra pasinaudojęs ar naudojami Lietuvos institucijų parama lietuviybės išlaikymui. Žymiai didesnė dalis (42%) respondentų yra pasinaudoję Lietuvos institucijų teikiama informacija. Į atvirą klausimą, kas labiau motyvuotų įsitraukti į Lietuvos gyvenimą ir išlaikyti lietuviybę, pusė respondentų nepateikė atsakymo, o tarp atsakiusių dažniausiai buvo minima palankesnė valstybės politika (ypač dėl dvigubos pilietybės), asmeninės aplinkybės, situacijos Lietuvoje pagerėjimas, o taip pat kultūrinio/ mokslinio bendradarbiavimo plėtotė. Net trys ketvirtadaliai užsienio lietuvių atsakė, kad sutiktų bendradarbiauti su Lietuvos institucijomis skatindami lietuviybės išlaikymą tarp užsienio lietuvių.

1. Tyrimo metodika

- ◆ **Tyrimo laikas:** 2013 m. rugsėjo 24 – lapkričio 6 d.
- ◆ **Respondentų skaičius:** N = 711
- ◆ **Tyrimo objektas:** 18 metų ir vyresni užsienio lietuviai, gyvenę užsienyje ne mažiau 6 mėn.
- ◆ **Apklauso būdas:** tikslinė užsienio lietuvių apklausa internetu, nustatant kvotas pagal emigracijos šalį. Potencialūs respondentai buvo kviečiami užpildyti anketą per Facebook portalą, per užsienio lietuvių vienijančias bendruomenes ir organizacijas
- ◆ **Apklauso paklaida:** rezultatų paklaida neviršija 3,5%.
- ◆ **Statistinių paklaidų, esant skirtingiems rezultatams, dydžiai:**

5%±1.5%; 10%±2.1%; 30%±3.2%; 50%±3.5%; 70%±3.2%;
90%±2.1%; 95%±1.5%.

2. Respondentų socialinis-demografinis portretas

		<i>N</i>	<i>Proc.</i>
Lytis	Vyras	138	27,6
	Moteris	362	72,4
Išsilavinimas			
Išsilavinimas	Vidurinis ir žemesnis	30	6,0
	Aukštesnysis /spec. vidurinis	41	8,2
	Aukštasis	429	85,8
Amžius			
Amžius	18 – 24 m.	85	12,0
	25 – 29 m.	155	21,8
	30 – 34 m.	144	20,3
	35 – 39 m.	122	17,2
	40 – 49 m.	111	15,6
	50 m. ir daugiau	93	13,1
Vaikai iki 18m.			
Vaikai iki 18m.	Taip, turiu	199	39,8
	Ne, neturiu	301	60,2
Užimtumas			
Užimtumas	Dirbu	397	79,6
	Nedirbu	102	20,4
Lietuvos pilietybė			
Lietuvos pilietybė	Turi Lietuvos pilietybę	660	92,8
	Neturi Lietuvos pilietybės	51	7,2
Gimimo vieta			
Gimimo vieta	Lietuva	647	91,0
	Kita šalis	64	9,0
Kalbėjimas lietuvių kalba savo šeimoje/aplinkoje			
Kalbėjimas lietuvių kalba savo šeimoje/aplinkoje	Kalba lietuvių k.	570	80,2
	Nekalba lietuvių k.	141	19,8

		<i>N</i>	<i>Proc.</i>
Apsilankymas Lietuvoje per paskutiniuosius 3m.	Nesilankė nė vieno karto	38	5,3
	Lankėsi 1 kartą	80	11,3
	Lankėsi 2-4 kartus	250	35,2
	Lankėsi 5 kartus ir daugiau	343	48,2
Laikas, pragyventas užsienyje	6 mėnesiai-3 metai	145	20,4
	3-5 metai	156	21,9
	5-10 metų	197	27,7
	10 ir daugiau metų	213	30,0
Socialinė grupė	Verslininkas/vadovas	79	11,3
	Specialistas/tarnautojas	364	52,0
	Moksleivis/studentas	70	10,0
	Menininkas/autorius	37	5,3
	Darbininkas	75	10,7
	Bedarbis	15	2,1
	Namų šeimininkė/vaiko priežiūros atostogos	60	8,6
	Kita		
Domėjimasis įvykiais Lietuvoje	Nesidomi	76	10,9
	Domisi	619	89,1
Naudojimasis parama lietuvybei išlaikyti	Naudojosi	60	10,2
	Nesinaudojo	531	89,8
Naudojimasis Lietuvos institucijų teikiama informacija	Naudojosi	250	42,3
	Nesinaudojo	341	57,7
Priklausymas bendruomenei, organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius	Priklauso	262	37,4
	Nepriklauso	438	62,6

		<i>N</i>	<i>Proc.</i>
Gyvenamoji vieta: ES/ne ES	ES šalys	500	70,3
	Ne ES šalys	211	29,7
Gyvenamoji vieta: šalis	Airija	23	3,3
	JAV	83	11,9
	Jungtinė Karalystė	79	11,3
	Skandinavijos šalys	102	14,3
	Pietų Europa	65	9,1
	Likusi ES	259	36,4
	Kitos šalys	100	14,1

Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją šalį:

		N	%
1	Airija	23	3,3
2	Australija	14	2,0
3	Austrija	27	3,9
4	Baltarusija	5	,7
5	Belgija	71	10,1
6	Brazilija		
7	Bulgarija	6	,9
8	Kanada	9	1,3
9	Čekija		
10	Danija	7	1,0
11	Estija	1	,1
12	Graikija		
13	Ispanija	27	3,9
14	Italija	5	,7
15	JAV	83	11,9
16	Jungtinė Karalystė	79	11,3
17	Kipras	2	,3
18	Kroatija	1	,1
19	Latvija	18	2,6
20	Lenkija	19	2,7
21	Liuksemburgas	39	5,6
22	Malta		
23	Meksika		
24	Nyderlandai	16	2,3
25	Norvegija	12	1,7

		N	%
26	Portugalija	6	,9
27	Prancūzija	32	4,6
28	Rumunija		
29	Rusija	17	2,4
30	Rusijos Federacijos Kaliningrado sritis	3	,4
31	Slovakija		
32	Slovėnija	2	,3
33	Suomija	20	2,9
34	Švedija	63	9,0
35	Šveicarija	12	1,7
36	Vengrija	8	1,1
37	Vokietija	28	4,0
38	Turkija	17	2,4
39	Egiptas	8	1,1
40	Gruzija	1	,1
41	Indonezija	2	,3
42	Tunisas	1	,1
43	Indija	2	,3
44	Izraelis	1	,1
45	N. Zelandija	5	,7
46	Ukraina	2	,3
47	Argentina	1	,1
48	Islandija	4	,6
49	Peru	1	,1
	Iš viso	700	100,0

Tyrimo išvados

1. Absoliučiai daugumai apklaustų užsienyje gyvenančių lietuvių (79%) lietuvybės išlaikymas yra svarbus, tik nedidelei daliai tai nėra svarbu (9%). Daugiau nei pusė užsienio lietuvių lietuviškų knygų skaitymą ir lankymąsi su Lietuva susijusiuose renginiuose įvardijo kaip savo asmenines pastangas siekiant išsaugoti lietuvybę. Dauguma užsienio lietuvių mano, kad sąlygos išlaikyti lietuvybę užsienyje per pastaruosius metus nepablogėjo, išliko tokios pat, o 22% įžvelgia gerėjimo tendencijas.
2. Pusė apklaustųjų (51%) planuoja aktyviau prisidėti prie lietuvybės išlaikymo, trečdalis - neketina. Kas dešimtas nurodė, kad yra pasinaudojęs ar naudojasi Lietuvos institucijų parama lietuvybės išlaikymui. Žymiai didesnė dalis (42%) respondentų yra pasinaudoję Lietuvos institucijų teikiama informacija. Net trys ketvirtadaliai užsienio lietuvių atsakė, kad sutiktų bendradarbiauti su Lietuvos institucijomis skatindami lietuvybės išlaikymą tarp užsienio lietuvių.
3. Šiek tiek mažiau nei pusė (42%) apklaustų užsienio lietuvių, turinčių vaikų iki 18 metų amžiaus, nurodė, kad jų vaikai naudojosi lituanistinio švietimo galimybėmis. Iš jų, 43% nurodė, kad jų vaikai lanko arba lankė formaliojo ugdymo lietuvišką mokyklą, 48% - neformaliojo lituanistinio ugdymo arba savaitgalinę mokyklą, ir 9% - naudojasi nuotolinio mokymo galimybėmis.
4. Didžioji dauguma apklaustųjų (89%) domisi įvykiais Lietuvoje. Absoliuti dauguma apklaustųjų pagrindiniu informacijos šaltiniu įvardijo žiniasklaidos priemones, dažniausiai tai - internetas (90%), žymiai rečiau - radijas ir televizija (8%), tuo tarpu spausdinti leidiniai tesudaro 2%. Tyrimas parodė, kad tiek valstybės institucijos, tiek užsienio lietuvių organizacijos turėtų užsienio lietuviams aktualią informaciją skleisti ir per sparčiai išpopuliarėjusius socialinius tinklus, nes antras pagal svarbą informacijos kanalas – socialiniai tinklai (45%) ir šeimos nariai/ giminės/ draugai (38%).
5. Dauguma užsienyje gyvenančių lietuvių (72%) mano, kad kliūčių bendradarbiauti su Lietuva nėra, reikalinga asmeninė iniciatyva. Tie, kurie įžvelgia kliūtis, dažniau minėjo vyriausybės politiką, visuomenės nuostatas užsienio lietuvių atžvilgiu, teisinį reguliavimą.

Rekomenduotina plėsti galimybes dalyvauti politikos, švietimo ir mokslo bei socialinėje srityje.

6. Nors 89% apklaustųjų domisi įvykiais Lietuvoje, tačiau didžioji dauguma (77%) nurodė, kad Lietuvos viešajame gyvenime nedalyvauja ir mažiau nei ketvirtadalis (23%) - dalyvauja. Iš dalyvaujančių trečdalis nurodė, kad jų dalyvavimas viešajame gyvenime yra aktyvus. Dažniausiai įvardijamas balsavimas rinkimuose, dalyvavimas Lietuvoje vykstančiuose renginiuose ir kultūriname gyvenime, ryšių palaikymas su tam tikra žmonių grupe. Tik maža dalis apklaustųjų nurodė, kad yra pasinaudoję Lietuvos institucijų parama, kad galėtų aktyviau dalyvauti Lietuvos gyvenime.

7. Beveik pusė apklaustųjų (48%) mano, kad užsienio lietuvių galimybės dalyvauti Lietuvos gyvenime pastaraisiais metais nepablogėjo, o 19% įžvelgia gerėjimo tendencijas į atvirą klausimą, kas labiau motyvuotų įsitraukti į Lietuvos gyvenimą ir išlaikyti lietuviybę, pusė respondentų nepateikė atsakymo. Kaip galimą motyvaciją, 7% įvardijo palankesnę valstybės politiką (ypač dėl dvigubos pilietybės), 6% - asmenines aplinkybes, 5% - situacijos Lietuvoje pagerėjimą, 5% - kultūrinio bei mokslinio bendradarbiavimo plėtotę. Šiek tiek daugiau nei 7% nurodė, kad motyvacijos jiems užtenka.

8. Arti pusės (45%) užsienio lietuvių nurodė, kad jie per paskutiniuosius metus naudojami viešosiomis Lietuvos institucijų ir organizacijų teikiamomis paslaugomis. Dažniausiai tai asmens dokumentų išdavimas, konsulinės paslaugos. Didesnė dalis apklaustųjų neturėjo nuomonės, ar šios paslaugos atitinka jų poreikius. Du trečdaliai apklaustųjų teigė, kad jiems netrūksta Lietuvos institucijų teikiamų viešųjų paslaugų. Tie, kurie nurodė, kad viešųjų paslaugų trūksta, dažniausiai minėjo švietimo ir kultūros paslaugų trūkumą.

9. Pusė apklaustųjų naudojami Lietuvos institucijų elektroninėje erdvėje teikiamomis viešosiomis paslaugomis. Trečdalis užsienio lietuvių norėtų, kad valstybės lėšomis būtų sukurta nauja, speciali užsienio lietuviams skirta informacinė svetainė. Didesnė dalis užsienio lietuvių mano, kad pakanka jau egzistuojančių svetainių, tereikia jas tobulinti arba išvis nepitaria naujų svetainių kūrimui valstybės lėšomis, nes aktualią informaciją kiekvienas gali susirasti pats. Tačiau virš pusės apklaustųjų mano, kad būtų naudinga, jei valstybė suteiktų galimybę užsienio lietuvių organizacijoms nemokamai naudotis organizacijai skirta svetaine.

10. Beveik du trečdaliai apklaustųjų pritartų profesionalų tinklų, pagal interesus ir profesinę sritį vienijančių įvairių sričių diasporos profesionalus, kūrimui.
11. Maždaug ketvirtadalis (27%) apklaustųjų nurodė, kad jie daugiau ar mažiau yra informuoti grįžimo į Lietuvą klausimais, tačiau didžiąjai daliai apklaustųjų tokia informacija nėra aktuali arba jie ja nesidomi.
12. Būdami užsienyje, 39% apklaustų lietuvių žiūri lietuvišką televiziją, dažniau ji yra žiūrima internete. Populiariausi televizijos kanalai yra TV3, LRT ir LNK. Dauguma žiūrinčiųjų televiziją yra patenkinti lietuviškų kanalų programomis, ypatingai LRT, LRT Kultūra ir TV3. Respondentai taip pat nurodė, kad labiausiai lietuviškoje televizijoje trūksta pozityvios informacijos apie Lietuvos pasiekimus, mokomųjų laidų ir laidų apie darbo ir karjeros galimybes Lietuvoje.
13. Didžioji dauguma (74%) apklaustų užsienio lietuvių pritartų, kad būtų surengtas referendumas dėl dvigubos pilietybės įteisinimo Konstitucijoje.
14. Du trečdaliai (63%) apklaustų užsienio lietuvių nepitaria valstybės paramos užsienio lietuviams skirstymui tik per vieną skėtinę organizaciją.
15. Beveik pusė apklaustųjų Lietuvos žinomumą ir patrauklumą jų gyvenamojoje valstybėje įvertino kaip patenkinamą. Pusė apklaustųjų mano, kad Lietuvos žinomumas ir patrauklumas jų buvimo valstybėje per paskutiniuosius du metus nepakito, tuo tarpu trečdalis mano, kad pagerėjo.
16. Apklausti užsienio lietuviai mano, kad prie teigiamų pokyčių Lietuvoje jie dažniausiai prisideda garsindami Lietuvą toje valstybėje, kurioje gyvena (54%), remdami likusius Lietuvoje giminaičius (44%) bei padėdami užmegzti kontaktus tarp buvimo šalies ir Lietuvos atstovų (20%) Ketvirtadalis nurodė, kad kol kas prie teigiamų pokyčių Lietuvoje dar neprisidėjo.
17. Respondentams buvo užduotas ir atviras klausimas, kokie veiksniai juos galėtų paskatinti grįžti į Lietuvą. Į šį klausimą 28% atsakė, kad jie neketina grįžti į Lietuvą. Kiti dažniausiai minėjo tokius sugrįžti galinčius paskatinti veiksnius: 1) psichologinio klimato šalyje pokyčiai, didesnė tolerancija, pagarba žmogui; 2) šalies gerovės /ekonominis augimas; 3) darbo užmokestis būtų toks pat ar didesnis nei gyvenamoje užsienio valstybėje.

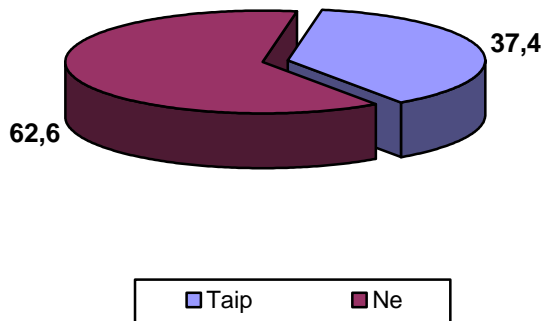
3. Tyrimo rezultatų analizė

3.1. Priklausymas užsienio lietuvius vienijančioms organizacijoms

37% apklaustų užsienio lietuvių teigė, kad jie priklauso kokiai nors bendruomenei ar organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius, 63% - nepriklauso (1 pav.).

Bendruomenių ar organizacijų, vienijančių užsienio lietuvius, veiklose dažniau dalyvauja užsienio lietuviai, turintys aukštąjį išsilavinimą, vyresni nei 50 metų, neturintys Lietuvos pilietybės, gimę ne Lietuvoje, kalbantys lietuvių kalba savo šeimoje/aplinkoje, tie, kurie apsilankė Lietuvoje per paskutinius 3 m. penkis ir daugiau kartų. Taip pat ilgesnį laiką gyvenantys užsienyje (10 m. ir daugiau), gyvenantys ne ES šalyse bei kaimyninėse šalyse¹, užsienio lietuviai, besidomintys įvykiais Lietuvoje, bei naudojęsi parama lietuviybei išlaikyti arba Lietuvos institucijų teikiama informacija (žr. Priedas 1: 4.1. lentelė).

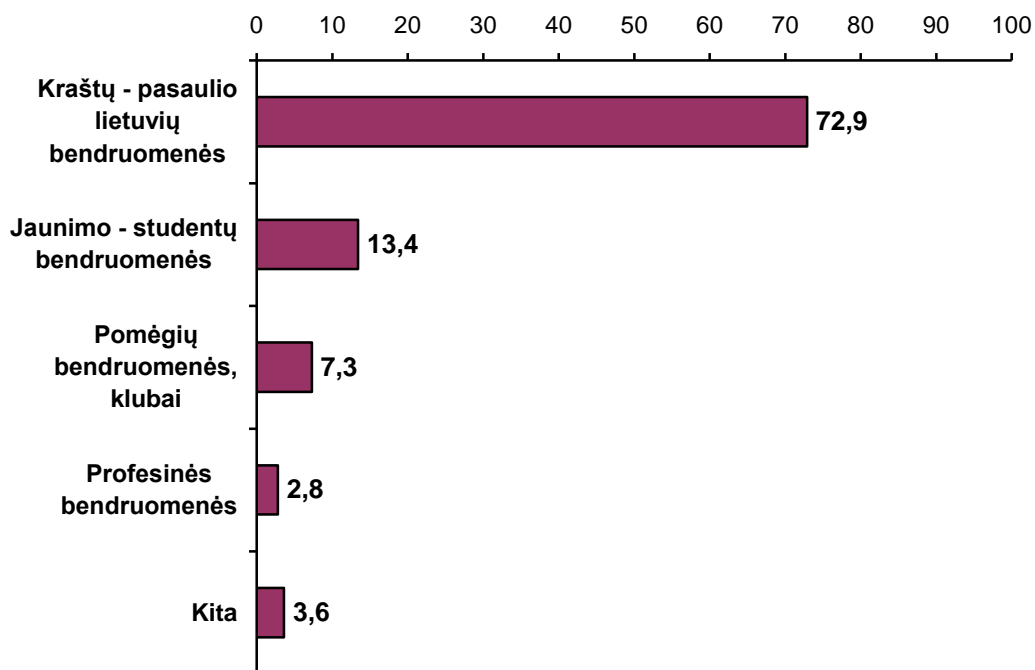
1 pav. Ar jūs priklausote kokiai nors bendruomenei ar organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=700)

Beveik 3/4 (73%) apklaustųjų, priklausančių kokiai nors bendruomenei ar organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius, priklauso kraštų – pasaulio lietuvių bendruomenėms. Žymiai mažesnė dalis priklauso jaunimo–studentų bendruomenėms (13%), pomėgių bendruomenėms (7%), profesinėms bendruomenėms (3%) (2 pav.).

¹ Baltarusija, Latvija, Lenkija, Rusija

2 pav. Kokiai priklausote bendruomenei ar organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius? (% skaičiuojami nuo respondentų, atsakiusių, kad priklauso N=247)

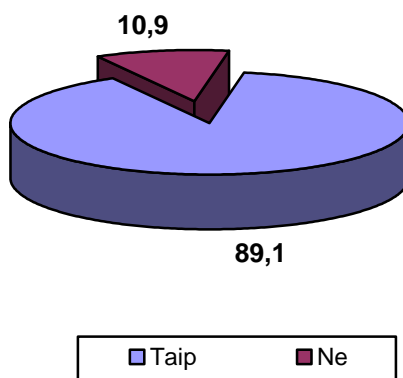

3.2. Užsienyje gyvenančių lietuvių domėjimasis įvykiais Lietuvoje ir įsitraukimas į Lietuvos viešąjį gyvenimą

Dauguma – 89% užsienyje gyvenančių lietuvių, domisi įvykiais Lietuvoje, 11% - įvykiais nesidomi (3 pav.).

Įvykiais Lietuvoje dažniau domisi vyresni nei 50 m. respondentai, kalbantys lietuvių kalba namuose, dažniau besilankantys Lietuvoje, gyvenę užsienyje iki 3 metų, naudojęsi Lietuvos institucijų teikiama informacija ir priklausantys bendruomenei /organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius (žr. Priedas 1: 4.3. lentelė).

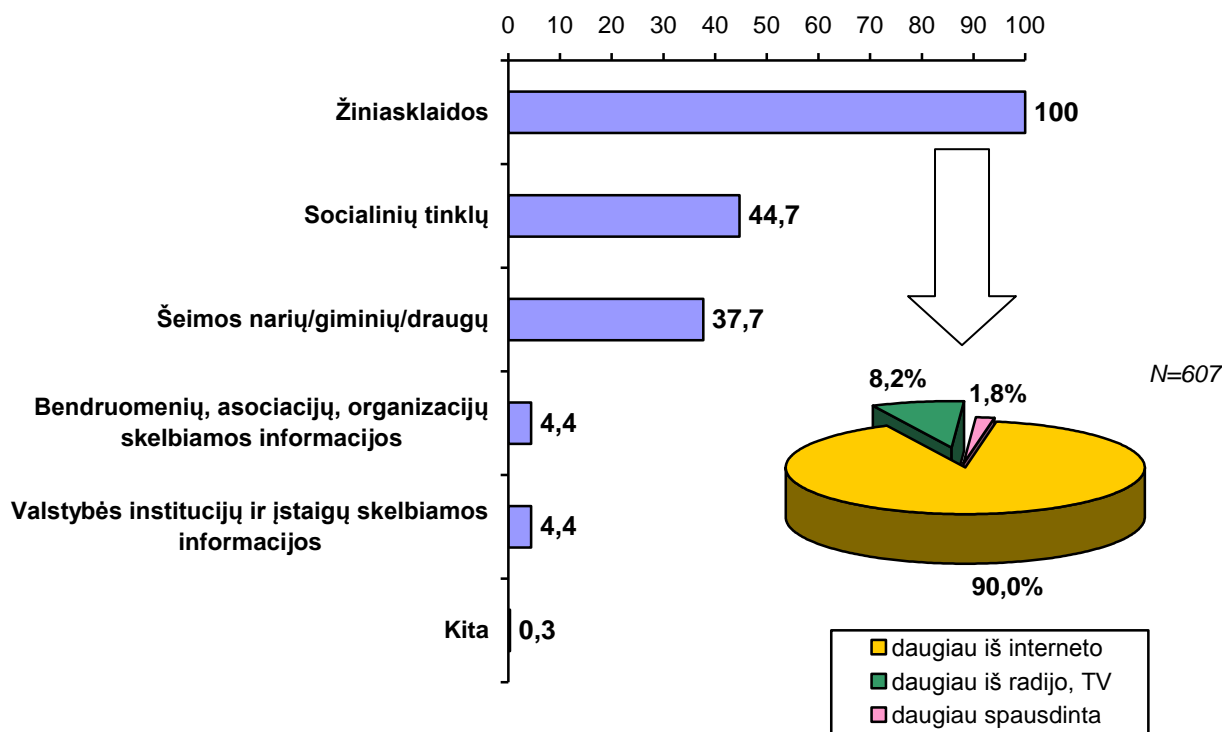
3 pav. Ar sekate įvykius Lietuvoje? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=695)

Visi besidomintys įvykiais Lietuvoje naudingą informaciją gauna naudodamiesi žiniasklaidos priemonėmis (nurodė visi 100%). Taip pat gana daug užsienio lietuvių šią informaciją gauna naudodamiesi socialiniais tinklais (45%), kiek daugiau nei trečdalis (38%) sužino iš šeimos narių, giminių, draugų. Kita vertus, tik po 4% apklaustųjų informaciją gauna iš bendruomenių, asociacijų, organizacijų ar iš valstybės institucijų ir įstaigų. Absoliuti dauguma (90%) atsakiusių, kad informaciją gauna iš žiniasklaidos priemonių, teigė, jog informaciją gauna internetu, 8% klausosi radijo ir televizijos žinių, ir tik 2% naudojami spausdintos žiniasklaidos šaltiniais (4 pav.).

Iš radijo ir televizijos laidų informaciją dažniau gauna žemesnio išsimokslinimo, vyresni, gyvenantys ES šalyse bei kaimyninėse šalyse, priklausantys užsienio lietuvių organizacijai. Spausdinta žiniasklaida dažniau naudojasi vyriausi užsienio lietuviai, gimusieji ne Lietuvoje bei neturintys Lietuvos pilietybės, taip pat gyvenantys ne ES šalyse (čia ypatingai išsiskiria JAV). Internetas yra populiariausias tarp turinčių aukštąjį išsimokslinimą, 30-34 m. amžiaus, gimusių Lietuvoje bei turinčių Lietuvos pilietybę respondentų.

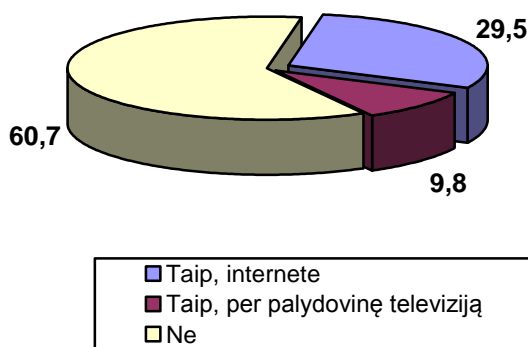
4 pav. Jei „Taip“, iš kur dažniausiai gaunate Jums naudingą informaciją? (% skaičiuojami nuo atsakiusių teigiamai, N=618)

Daugiau nei pusė (61%) užsienio lietuvių, būdami užsienyje, lietuviškos televizijos nežiūri. Trečdalis (29%) apklaustųjų lietuvišką televiziją žiūri internete, 10% - per palydovinę televiziją (5 pav.).

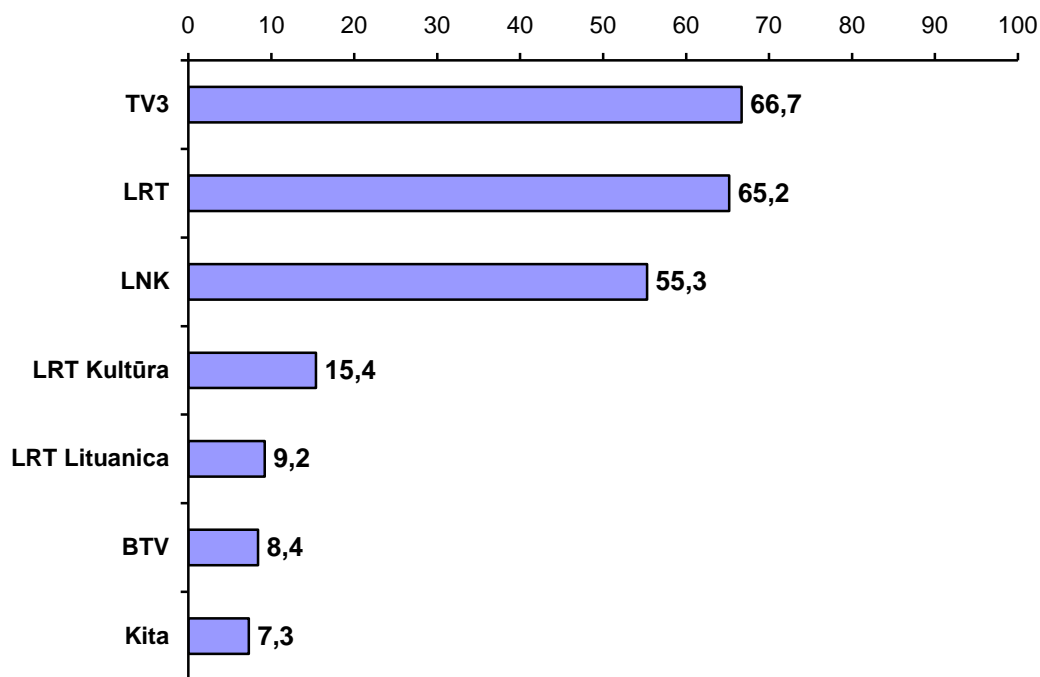
Internetinė televizija populiareesnė gimusių Lietuvoje, kalbančių lietuviškai šeimoje /artimoje aplinkoje tarpe, kurie domisi naujienomis iš Lietuvos. Tuo tarpu pirmenybę palydovinei televizijai teikia gimusieji kitose šalyse, gyvenantys ES šalyse bei Skandinavijos ir kaimyninėse šalyse.

5 pav. Ar gyvendamas užsienyje žiūrite lietuvišką televiziją? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=692)

Dažniausiai užsienio lietuvių žiūrimi televizijos kanalai yra TV3 – 66,7%, LRT – 65,2% ir LNK – 55,3%. Kiek rečiau – LRT Kultūra (15%), LRT Lituanica (9%), BTV (8%), kiti lietuviški kanalai (7%) (6 pav.).

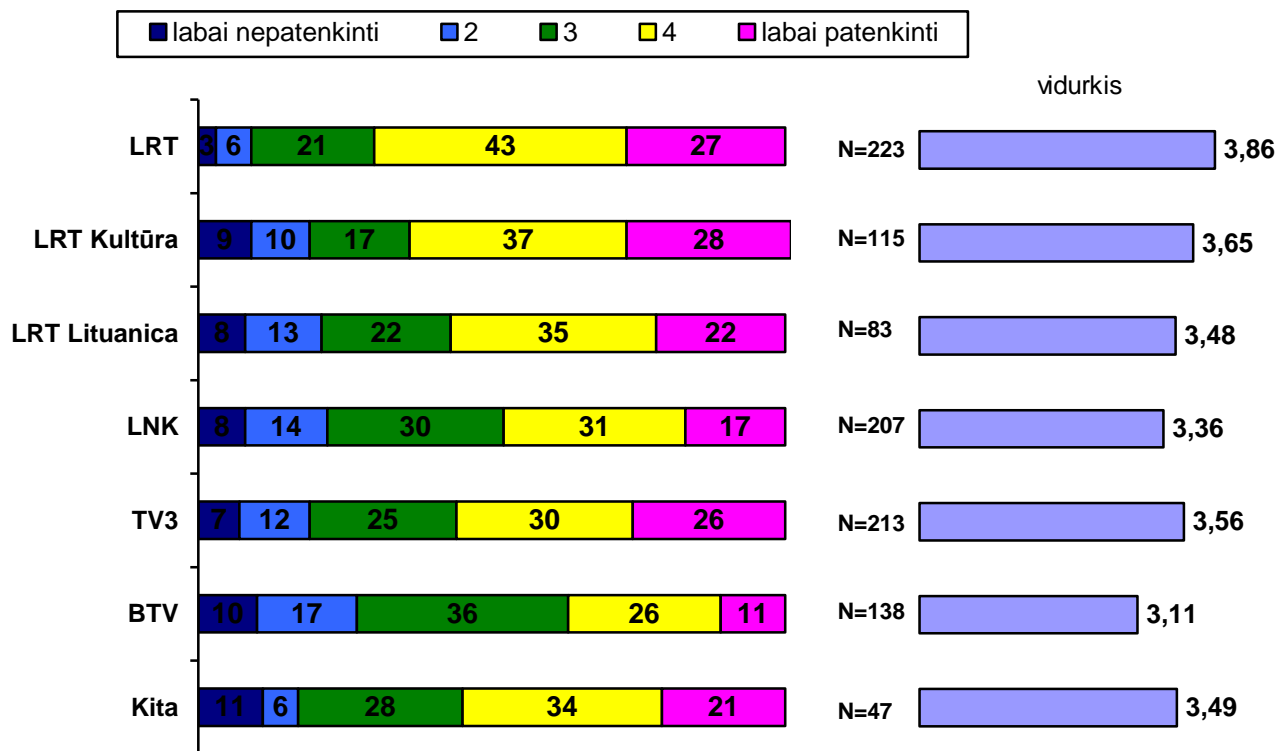
6 pav. Jei „Taip“, įrašykite, kokią lietuvišką televiziją/televizijos kanalus dažniausiai žiūrite? (% skaičiuojami nuo teigiamai atsakiusių, N=272)

Kita	N
Lietuvos ryto TV	9
TV6	5
Sport 1	2
LTV Klasika	1
Delfi	1
Eurobasket 2013	1

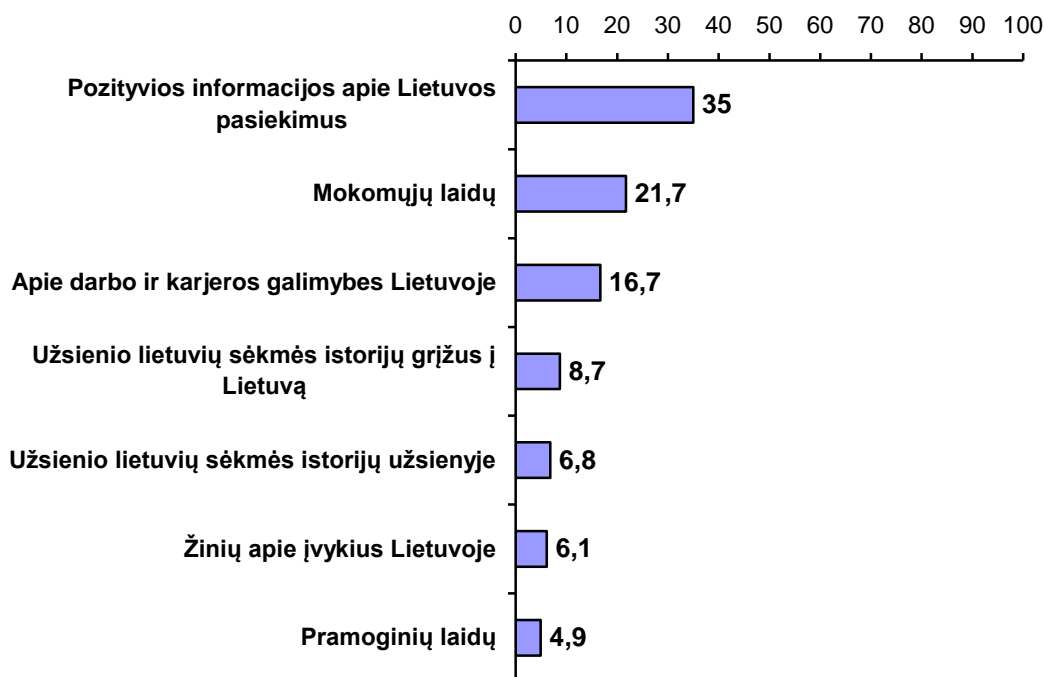
Užsienio lietuvių, patenkintų lietuviškų kanalų programomis yra daugiau nei nepatenkintų. Labiausiai apklaustieji yra patenkinti LRT televizijos (skalėje 1-5 vertinimų vidurkis 3,86), LRT Kultūros (vertinimų vidurkis 3,65) ir TV3 kanalo (vertinimų vidurkis 3,56) programomis. Šiek tiek mažiau - LNK televizijos (3,36) ir BTV kanalo (3,11) programomis. (7 pav.).

7 pav. Pasakykite prašau, kiek esate patenkinti žemiau išvardintų televizijų programų kokybe. Savo pasitenkinimą išreikškite 5 balų skalėje, kur 1 balas reiškia – jūs esate labai nepatenkinti, o 5 – labai patenkinti. (% skaičiuojami nuo žiūrinčių tam tikrą televizijos kanalą)

Respondentų, žiūrinčių lietuvišką televiziją, nuomone, lietuviškoje televizijoje labiausiai trūksta pozityvios informacijos apie Lietuvos pasiekimus (35%), mokomųjų laidų (22%) bei laidų apie darbo ir karjeros galimybes Lietuvoje (17%). (8 pav.)

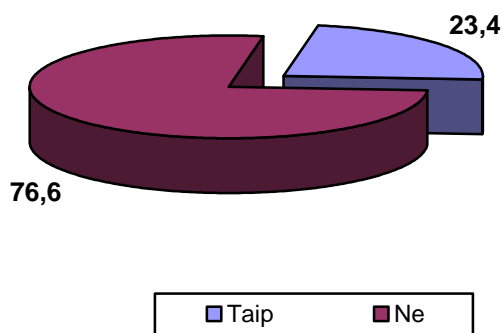
8 pav. Jūsų manymu, kokia tematika lietuviškų laidų labiausiai trūksta užsienio lietuviams? (% skaičiuojami nuo žiūrinčių lietuvišką televiziją, N=263)

Daugiau kaip 3/4 (77%) užsienio lietuvių nurodė, jog Lietuvos viešajame gyvenime nedalyvauja, o dalyvauja 23% (9 pav.).

Lietuvos viešajame gyvenime dažniau dalyvauja vyrai, gimusieji ne Lietuvoje, kalbantys lietuvių kalba namuose, priklausantys bendruomenei, vienijančiai užsienio lietuvius, bei pasinaudoję parama lietuvybei išlaikyti, taip pat gyvenantys kaimyninėse šalyse (žr. Priedas 1: 4.10.1. lentelė).

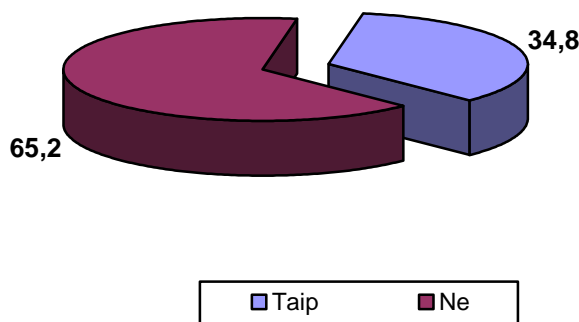
9 pav. Ar Jūs dalyvaujate Lietuvos viešajame gyvenime? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=676)

Trečdalis (35%) dalyvaujančių Lietuvos viešajame gyvenime, mano, kad jų dalyvavimas yra aktyvus, 65% - neaktyvus (10 pav.).

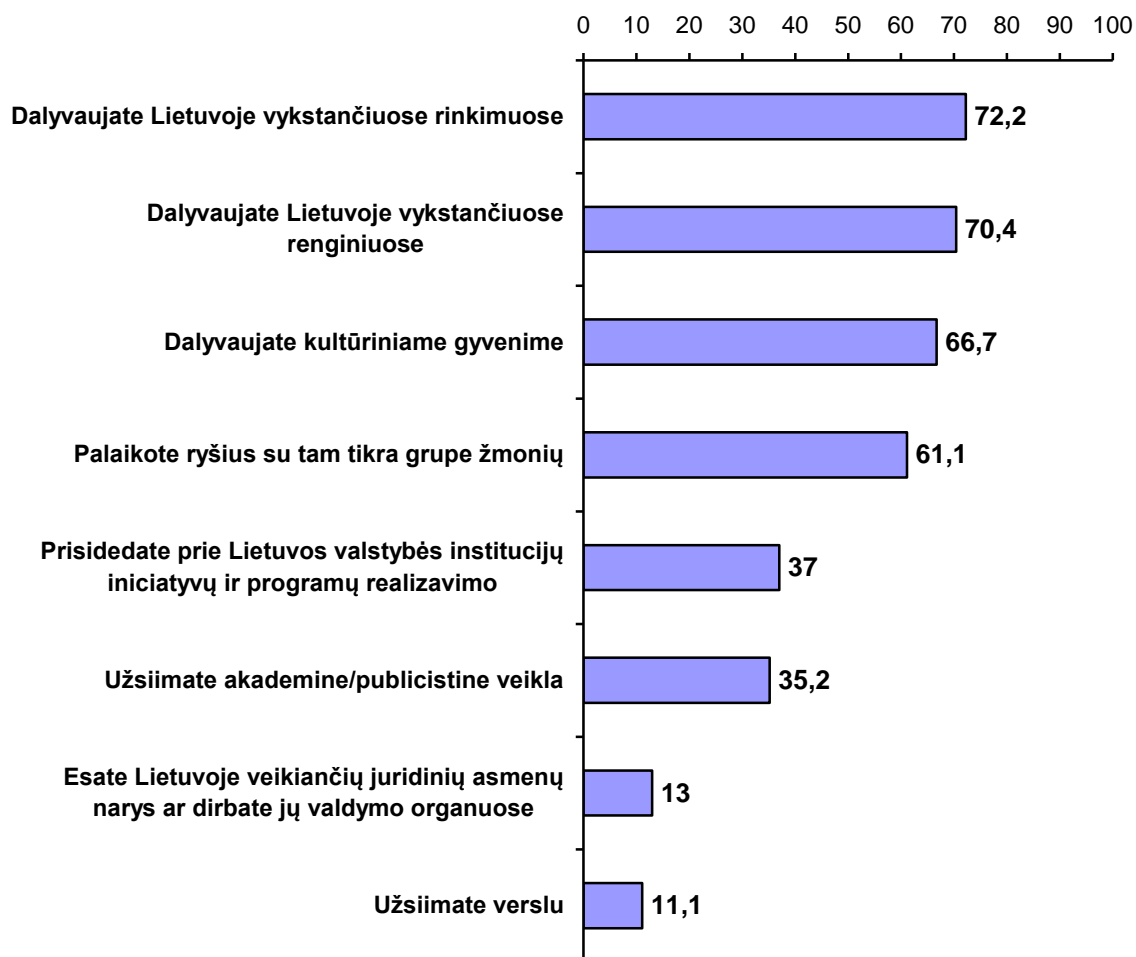
Kad jų dalyvavimas yra aktyvus, dažniau teigė vyrai nei moterys, gimusieji ne Lietuvoje, pragyvenę užsienyje 10 m. ir daugiau, verslininkai /vadovai, besinaudojantys parama lietuvybei išlaikyti ir Lietuvos institucijų teikiama informacija, gyvenantys ne ES bei kaimyninėse šalyse, priklausantys bendruomenei, vienijančiai užsienio lietuvius (žr. Priedas 1: 4.10.2. lentelė).

10 pav. Ar, Jūsų nuomone, Jūsų dalyvavimas Lietuvos viešajame gyvenime yra aktyvus? (% skaičiuojami nuo teigiamai atsakiusių, N=158)

Daugiausia užsienio lietuvių nurodė, jog jie Lietuvos viešajame gyvenime dalyvauja eidami į Lietuvoje vykstančius renginius (70%), dalyvaudami Lietuvoje vykstančiuose rinkimuose (72%), ir kultūriniame gyvenime (67%), palaikydami ryšius su tam tikra interesų grupe (61%). Taip pat nemažai respondentų prisideda prie Lietuvos valstybės institucijų iniciatyvų ir programų realizavimo (37%) bei užsiima akademinė, publicistine veikla (35%) (11 pav.).

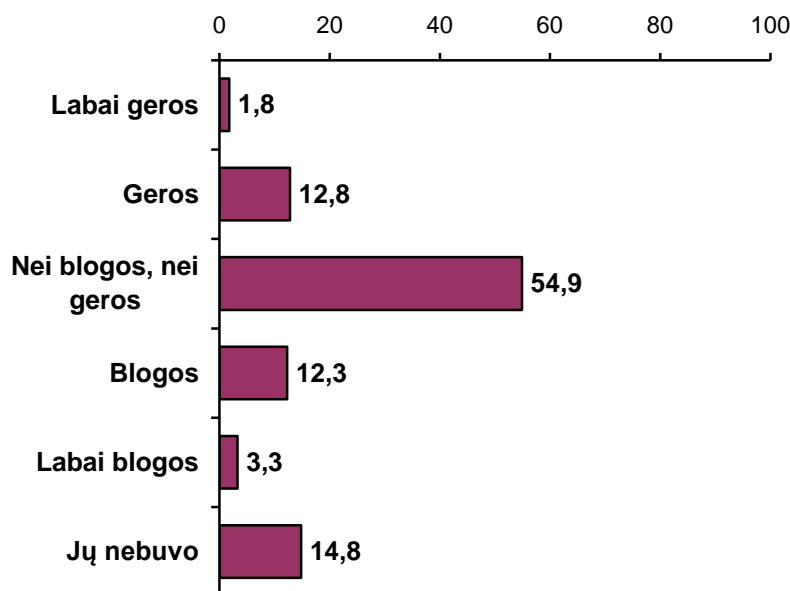
11 pav. Kokiomis formomis dalyvaujate Lietuvos viešajame gyvenime? (% skaičiuojami nuo teigiamai atsakiusių, N=54)

Daugiau kaip pusė apklaustųjų (55%) mano, kad iki šiol galimybės/sąlygos užsienio lietuviams dalyvauti Lietuvos gyvenime buvo nei geros, nei blogos, 15% – geros /labai geros, 16% - blogos /labai blogos, 15 – jų visai nebuvo (12 pav.).

Respondentai, atsakiusieji, kad yra suteikiamos labai geros / geros galimybės dalyvauti Lietuvos gyvenime, paskutiniuosius 3 metus lankėsi Lietuvoje penkis ir daugiau kartų, naudojosi parama lietuvybei palaikyti, priklauso bendruomenei (žr. Priedas 1: 4.11. lentelė).

12 pav. Jūsų nuomone, kokios iki šiol buvo galimybės/sąlygos užsienio lietuviams dalyvauti Lietuvos gyvenime? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=657)

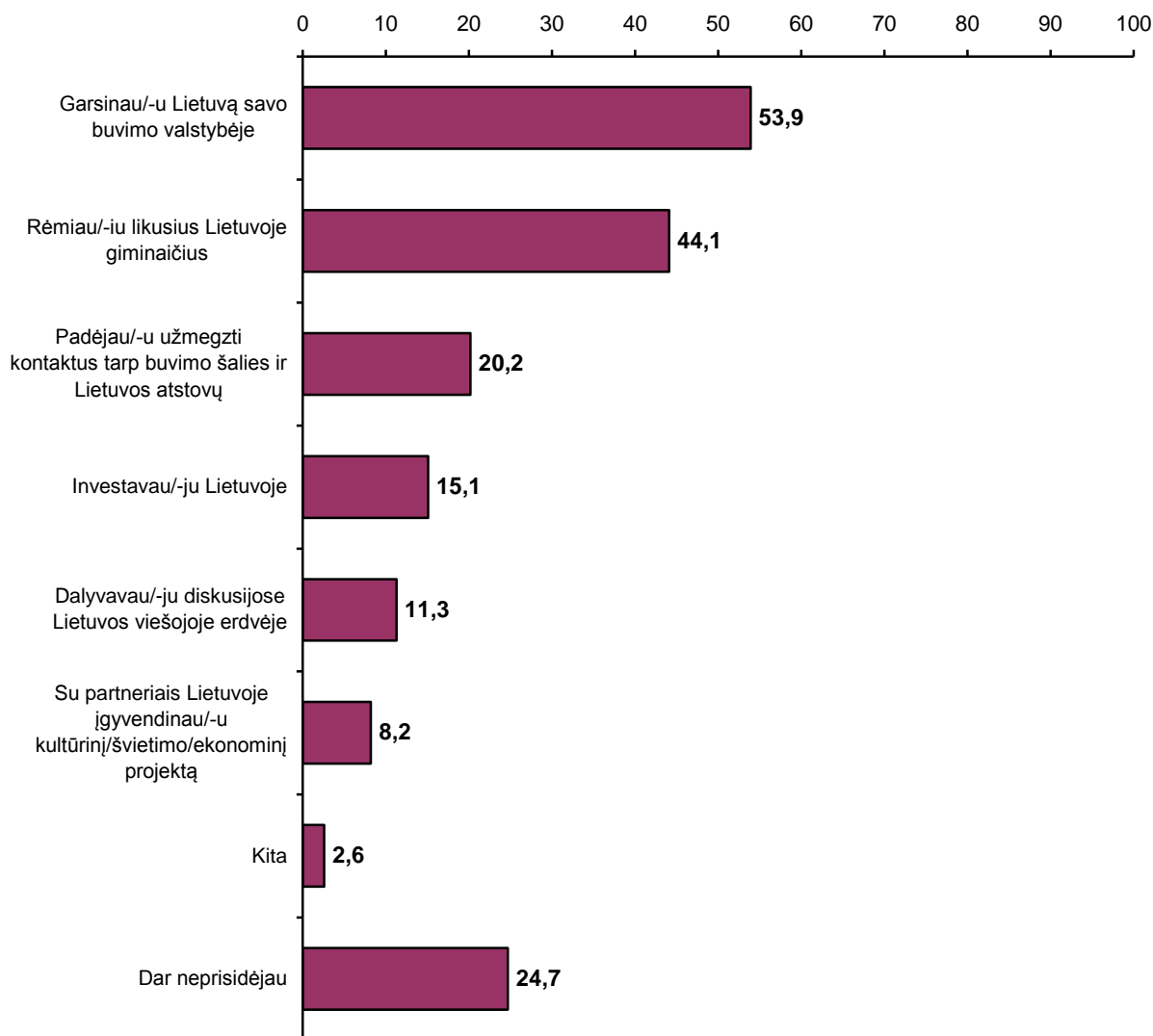
Didžioji dalis užsienio lietuvių mano, kad galimybės/sąlygos užsienio lietuviams dalyvauti Lietuvos gyvenime per paskutinius metus liko tokios pačios – 48%, neturi nuomonės – 28%, 19% mano, kad šios sąlygos pagerėjo, o 5% - pablogėjo.

Daugiau manančių, kad šios sąlygos pagerėjo, yra tarp tų, kurie naudojami parama lietuvių išlaikyti arba naudojami Lietuvos institucijų teikiama informacija, priklauso užsienio lietuvių organizacijoms. Daugiau mano, kad šios sąlygos pablogėjo vyrai, vyriausi respondentai, o taip pat gyvenantys kaimyninėse šalyse.

Tik 9% užsienio lietuvių nurodė, kad jie yra pasinaudoję (arba naudojami) Lietuvos institucijų parama, kad galėtų aktyviau dalyvauti Lietuvos gyvenime. Daugiau tokių yra tarp tų, kurie dažniau lankosi Lietuvoje, tačiau užsienyje gyvena jau ilgą laiką, taip pat gyvenantieji kaimyninėse šalyse, priklausantys užsienio lietuvių organizacijoms (žr. Priedas 1: 4.13. lentelė).

Dauguma apklaustųjų mano, jog jie prisidėjo prie teigiamų pokyčių Lietuvoje garsindami Lietuvą savo buvimo valstybėje (54%) ir remdami likusius Lietuvoje giminaičius /artimuosius (44%). Mažesnę dalį respondentų nurodė, kad jie padėjo užmegzti kontaktus tarp buvimo šalies ir Lietuvos atstovų (20%) bei investuodami Lietuvoje (15%). Tuo tarpu ketvirtadalis respondentų teigė, kad jie dar neprisidėjo prie teigiamų pokyčių Lietuvoje (13 pav.).

13 pav. Nurodykite, kuo Jūs pats, Jūsų manymu, jau prisidėjote prie teigiamų pokyčių Lietuvoje? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=657)

„Kita“ atsakymai:

Atsakymas	N
Balsuoju/dalyvavau rinkimuose	2
Aplankiau 13 Lietuvos miestų su paskaitomis	1
Bendra akademinė veikla su kolegomis Lietuvoje, rašau straipsnius Lietuvos spaudai, mielai kalbu per Lietuvos Radiją profesinėmis temomis arba politinėmis aktualijomis iš šalies, kurioje gyvenu, padedu lietuviams gauti stipendijas kitose šalyse stažuotėms/studijoms	1
Dalyvavau dainų ir šokių šventėse	1
Dalyvavau ir dalyvausiu balsavimuose bei apklausose, visuomeniniuose renginiuose, diskusijose	1
Darbo indėlis valstybės tarnyboje	1
Dėstau verslo kursus universitetuose	1

Dirbu lietuviškoje mokyklėlėje	1
Moku mokesčius Lietuvoje	1
Organizuoju stovyklas vaikams Lietuvoje, į kurias kviečiuosi savanorius, lietuvius ir ne lietuvius, gyvenančius Belgijoje	1
Rašau straipsnius meno/dizaino tema	1
Rėmiau ir remiu gimtąją mokyklą ir bendruomenę	1
Remiu labdara tam tikrus subjektus	1
Sukūriau neformalią lietuvių bendruomenę Portugalijoje, kuri apjungia lietuvaičius bei užsieniečius, susijusius su Lietuva ir Portugalija	1
Šiek tiek bendradarbiauju su VU ir KTU mokslininkais	1
Verčiu straipsnius	1

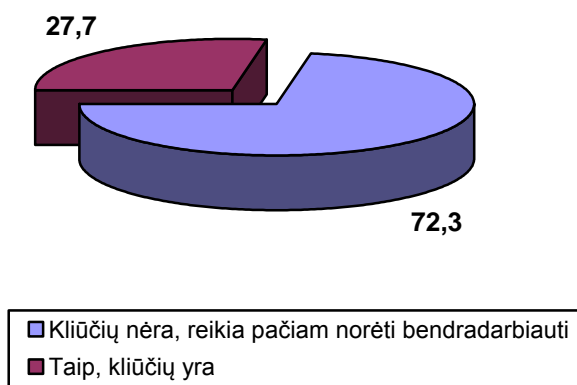
3.3. Kliūtys bendradarbiauti su Lietuva

Dauguma užsienio lietuvių (72%) mano, kad kliūčių bendradarbiauti su Lietuva nėra, tereikia asmeninės iniciatyvos. (14 pav.).

Kliūčių bendradarbiauti nemato respondentai per paskutinius 3 metus apsilankę Lietuvoje penkis ir daugiau kartų, pragyvenę užsienyje iki 3 metų, gyvenantys ES šalyse.

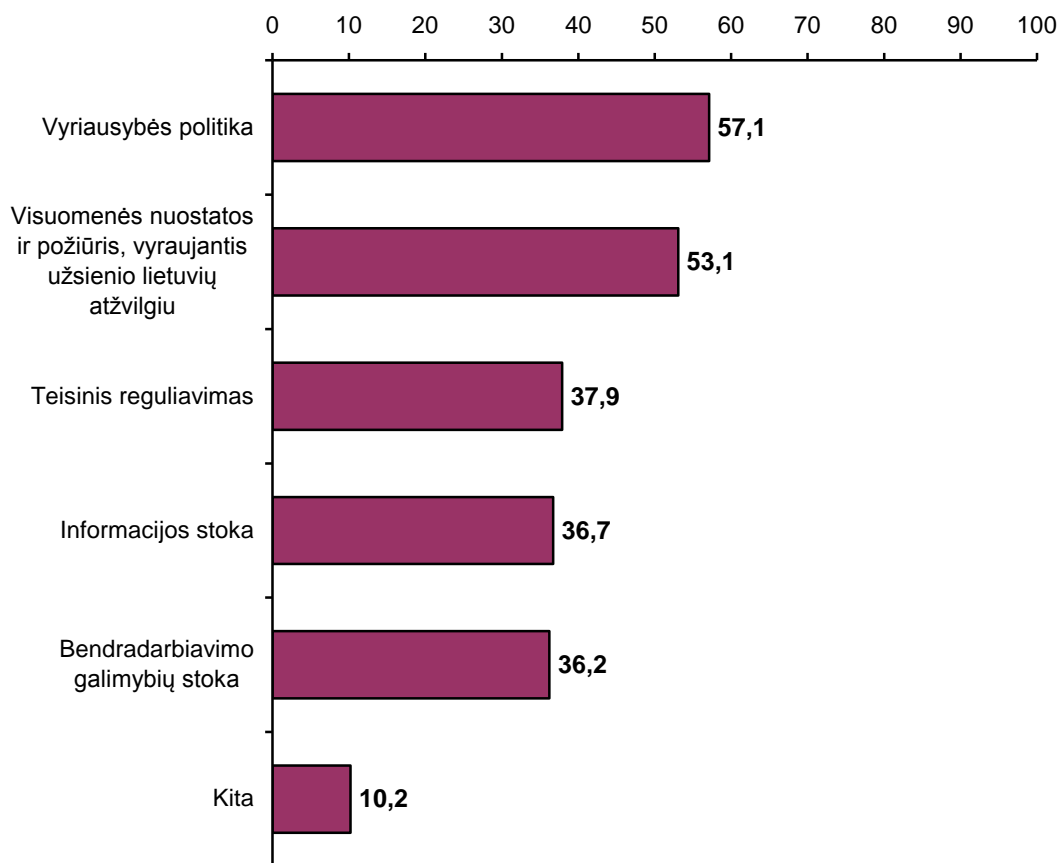
Respondentai, matantys kliūtis bendradarbiavimui, dažniausiai yra pragyvenę užsienyje 10 metų ir daugiau, gyvenantys ne ES šalyse (žr. Priedas 1: 4.15.1. lentelė).

14 pav. Jūsų nuomone, ar yra kliūčių bendradarbiauti su Lietuva? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=657)

Pagrindinės išvardintos kliūtys - nepalanki vyriausybės politika (57%), neigiamos visuomenės nuostatos ir požiūris į užsienio lietuvius (53%), sudėtingas teisinis reguliavimas (38%), informacijos trūkumas (37%), bendradarbiavimo galimybių stoka (36%) (15 pav.).

15 pav. Jei taip, patikslinkite kokias matote pagrindines kliūtis glaudžiau bendradarbiauti. (% skaičiuojami nuo teigiamai atsakiusių, N=177)

„Kita“ atsakymai:

Atsakymas	N
Asmeniškai manau, jog nemažai lietuvių, gyvenančių Lietuvoje yra kaip žmonės gan agresyvūs / nemandagūs, kartais yra nelengva komunikuoti - jaučiasi skirtumas požiūriuose, sunku peržengti jų išankstinius nusistatymus ar baimes	1
Automatinis Lietuvos pilietybės praradimas tapus JAV piliečiu. Tai tiesiog atpurtė norą bendradarbiauti platesniu mastu	1
Biurokratija	1
Dalyvavau Seimo rinkimuose, tačiau užsienyje gyvenantys turėtų rinkti ne vienoje apygardoje iškeltą kandidatą, o min. 3-is ar net 5-is pagal proporcijas Lietuvoje atitinkančias apygardas	1
Didelis atstumas. Turime problemų dėl balsavimo, nes Australijoje atstumai ir susisiekimas (fizinis, pvz. su paštu) nėra geras. Siūlyčiau kuo greičiau įvesti elektroninį balsavimą	1
Dviguba pilietybė?	1
Komunikacijos stoka, lietuvių atvirumo stoka	1
Labiausiai, visuotinis abejingumas žmogui apskritai Lietuvoje (ir džiaugsmams), jaučiamas didelis nužmogėjimas Lietuvoj	1
Laiko skirtumas	1
Laiko stoka	1

Maža rinka.	1
Mentalitetas	1
Neturiu tam intereso, nematau Lietuvoje ateities	1
Norėjau stot į partiją, nesusidomėjo. Dviguba pilietybė irgi išlieka aktualus klausimas ne man asmeniškai, bet ypatingai mišrioms šeimoms	1
Pasenęs ir itin nelankstus institucijų darbo pobūdis žemiausioje grandyje - finansų departamentai, sekretorės ir t.t. Primityvus, itin siauras ir savanaudiškas Užsienio reikalų ministerijos darbuotojų, diplomatų požiūris į užsienio lietuvius, jų veiklą, nenoras bendradarbiauti, o noras naudotis jų veikla ir pasiekimais	1
Požiūris į naujoves	1
Sudėtingos sąlygos mišrioms šeimoms grįžti į Lietuvą	1
Trūksta tiesioginio dialogo bei diskusijų. Net tos diskusijos, kurios vyksta Ambasadose - yra vienpusės. Sudaromas pseudojvaizdis, kad vyksta diskusija. O iš tikrųjų jos nėra ir net nekvepia. Konkretus pavyzdys - taip vadinama Išeivijos ir Lietuvos bendradarbiavimo strategija, kurioje praktiškai visą valdymą yra uzurpavusi Lietuvos Užsienio Reikalų ministerija, o Išeivijos kvapas joje reikalingas tik tam, kad lengviau būtų pateisinti ir laisviau plauti Mokesčių mokėtojų pinigėlius	1

Užsienio lietuvių nuomone, galimybių dalyvauti Lietuvos gyvenime labiausiai trūksta politikos - 33%, švietimo ir mokslo – 33%, bei socialinėje - 28% srityse. Mažiau respondentų pasirinko verslo (21%) ir kultūros /meno sritis (20%).

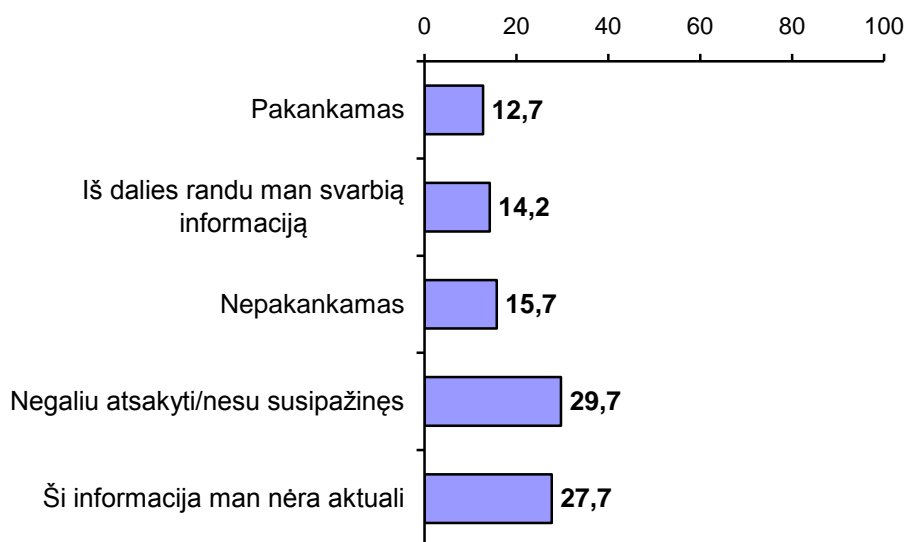
Tuo tarpu, daugiau nei trečdalis (35%) respondentų mano, kad galimybių visose srityse yra pakankamai.

3.4. Informuotumas grįžimo į Lietuvą ir reintegracijos klausimais

Daugiau nei ketvirtadalis (27%) apklaustųjų nurodė, kad yra informuoti grįžimo į Lietuvą ir reintegracijos klausimais. Tuo tarpu, didesnei daliai (57%) apklaustųjų tokia informacija yra neaktuali arba nėra susipažinę su ja (16 pav.).

Ši informacija mažiau aktuali vyresniems nei 50 m. žmonėms, tiems, kurie nekalba lietuvių kalba šeimoje, Lietuvoje neapsilankė nė karto per paskutinius 3 metus, nesidomi įvykiais Lietuvoje, nesinaudojo Lietuvos institucijų teikiama informacija (žr. Priedas 1: 4.17. lentelė).

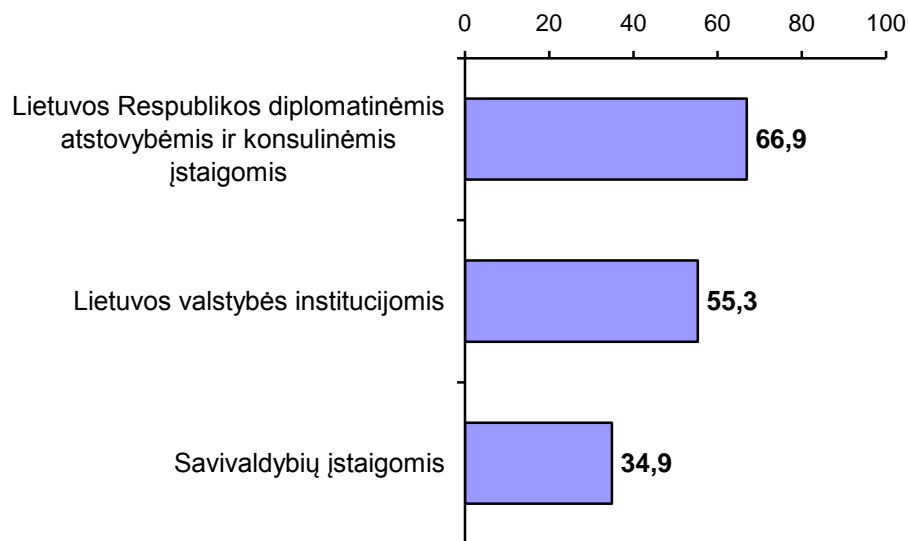
16 Pav. Kaip Jūs vertinate savo informuotumą grįžimo į Lietuvą, reintegracijos į Lietuvos gyvenimą, klausimais? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=632)

3.5. Užsienio lietuvių kontaktai su Lietuvos institucijomis

Per paskutinius metus daugiau kaip pusė užsienio lietuvių kreipėsi į LR diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigas (67%) bei Lietuvos valstybės institucijas (55%), trečdalis (35%) į savivaldybių įstaigas (17 pav.).

17 pav. Ar per paskutinius metus esate turėjęs kontaktų su...? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=499)

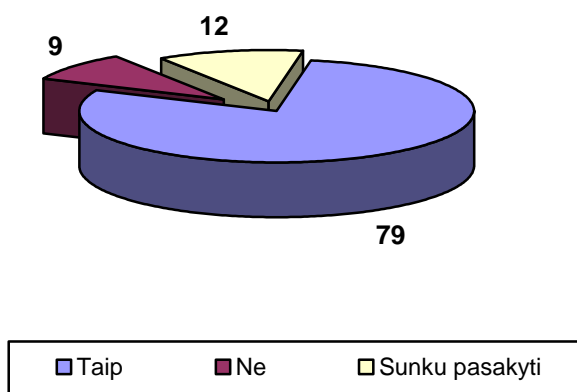

3.6. Lietuvybės išlaikymas užsienyje

Absoliučiai daugumai užsienio lietuvių (79%) lietuvybės išlaikymas yra svarbus, 9% - nesvarbus, 12% nėra apsisprendę. (18 pav.).

Lietuvybės išlaikymas yra svarbesnis turintiems aukštąjį išsilavinimą, tiems, kurie dažniau lankosi Lietuvoje, domisi įvykiais Lietuvoje, naudojami Lietuvos institucijų teikiama informacija arba parama lietuvybei išlaikyti. Ypatingai tai svarbu yra gyvenantiems kaimyninėse šalyse lietuviams (teigiamai atsakė visi šios grupės respondentai) (žr. Priedas 1: 4.19. lentelė).

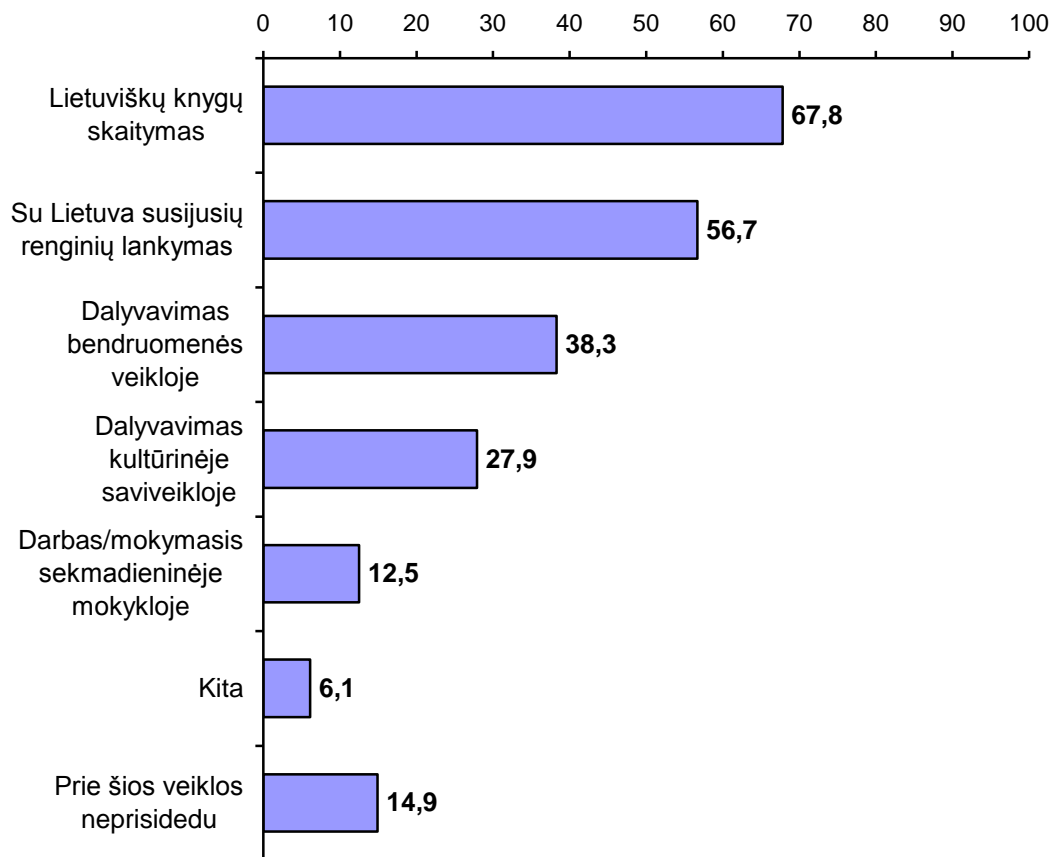
18 pav. Ar Jums yra svarbus lietuvybės išlaikymas? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=711)

Daugiau nei pusė užsienio lietuvių, siekdami išsaugoti lietuvybę, skaito lietuviškas knygas (68%) ir lankosi renginiuose, susijusiuose su Lietuva (57%).

Taip pat nemaža dalis dalyvauja bendruomenės veikloje (38%), dalyvauja kultūrinėje saviveikloje (28%). Prie šios veiklos neprisideda 15% respondentų (19 pav.).

19 pav. Kokios yra Jūsų asmeninės pastangos, nukreiptos lietuviybės išsaugojimui? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=624)

Keturi iš dešimties (40%) užsienio lietuvių mano, kad iki šiol sąlygos užsienio lietuviams išlaikyti lietuvibę užsienyje buvo nei geros, nei blogos, kas trečias užsienio lietuvis (29%) mano, kad jos buvo labai geros /geros, 12% apklaustųjų mano, kad blogos /labai blogos, 4% - kad jų nebuvo. 15% respondentų šiuo klausimu nuomonės nepareiškė.

Sąlygas palankiai vertino vyriausieji respondentai, gimusieji ne Lietuvoje, naudojęsi parama lietuvibei išlaikyti, gyvenantys ne ES šalyse, taip pat priklausantys kokiai nors bendruomenei ar organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius (žr. Priedas 1: 4.21. lentelė).

Dauguma apklaustųjų atsakė, jog per paskutinius metus šios sąlygos nepakito (44%), 22% teigė, kad šios sąlygos pagerėjo /iš dalies pagerėjo, 6% -- pablogėjo /iš dalies pablogėjo. Nemaža dalis respondentų neturėjo aiškios nuomonės (28%).

Kad šios sąlygos pagerėjo /iš dalies pagerėjo dažniau teigė priklausantys kokiai nors bendruomenei ar organizacijai, vienijančiai užsienio lietuvius. Kita vertus, kad šios sąlygos pablogėjo /iš dalies pablogėjo dažniau teigė vyriausieji apklaustieji, gimusieji ne Lietuvoje, pragyvenę užsienyje 10 m. ir ilgiau, pasinaudoję parama lietuvibei išlaikyti arba Lietuvos institucijų teikiama informacija, o taip pat gyvenantys ne ES bei kaimyninėse šalyse (žr. Priedas 1: 4.22. lentelė).

Pusė užsienio lietuvių planuoja aktyviau prisidėti prie lietuviybės išlaikymo (51%), trečdalis (32%) neplanuoja, neapsisprendę – 17%

Planuojantys aktyviau prisidėti dažniausiai turi aukštąjį išsilavinimą, yra vyresni respondentai, kalbantys lietuviškai savo šeimoje, dažniau apsilanko Lietuvoje, domisi įvykiais Lietuvoje, naudojami Lietuvos institucijų teikiama informacija, taip pat gyvena ne ES ir kaimyninėse šalyse, priklauso bendruomenei, vienijančiai užsienio lietuvius (žr. Priedas 1: 4.23. lentelė).

Tiktai 10% apklaustųjų teigė, kad jie yra pasinaudoję arba naudojami Lietuvos institucijų parama lietuviybės išlaikymui. Dažniau parama yra pasinaudoję vyriausieji užsienio lietuviai (22%), neturintys Lietuvos pilietybės (22%), gimę ne Lietuvoje (25%), dažniau apsilankantys Lietuvoje (14%), pragyvenę užsienyje ilgesnį laiką (17%), naudojęsi Lietuvos institucijų teikiama informacija (22%), gyvenantys kaimyninėse šalyse (36%) bei ne ES ir ne naujosios emigracijos šalyse (17%), bei priklausantys bendruomenei /organizacijai (24%) (žr. Priedas 1: 4.24. lentelė).

Lietuvos institucijų teikiama informacija naudojosi ženkliai didesnė dalis respondentų (42%). Dažniau institucijų teikiama informacija naudojosi 40-49 m. užsienio lietuviai (54%), gimę ne Lietuvoje (58%), dažniau apsilankantys Lietuvoje (49%), besidomintys įvykiais Lietuvoje (44%), naudojęsi parama lietuvių išlaikyti (90%), gyvenantys ne ES ir ne naujosios emigracijos šalyse (53%), o taip pat ne kaimyninėse šalyse (68%), bei priklausantys bendruomenei /organizacijai (54%) (žr. Priedas 1: 4.25. lentelė).

Pusė (50,5%) respondentų nenurodė, kas juos labiau motyvuotų įsitraukti į Lietuvos gyvenimą ir išlaikyti lietuvių, 7,5% nurodė, jog motyvacijos jiems užtenka, 7% teigė, kad juos labiau motyvuotų palankesnė valstybės politika, ypač „dvigubos pilietybės“ klausimas (norima, kad tai būtų leidžiama), taip pat asmeninės vertybės, šeima, vaikai (6%), situacijos Lietuvoje pagerėjimas (gyvenimo kokybė, teisingumas, skaidrumas) (5%), kultūrinio ir mokslinio bendradarbiavimo plėtotė (5%). (20 pav.).

20 pav. Kas Jus labiau motyvuotų įsitraukti į Lietuvos gyvenimą ir išlaikyti lietuviybę? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=711)

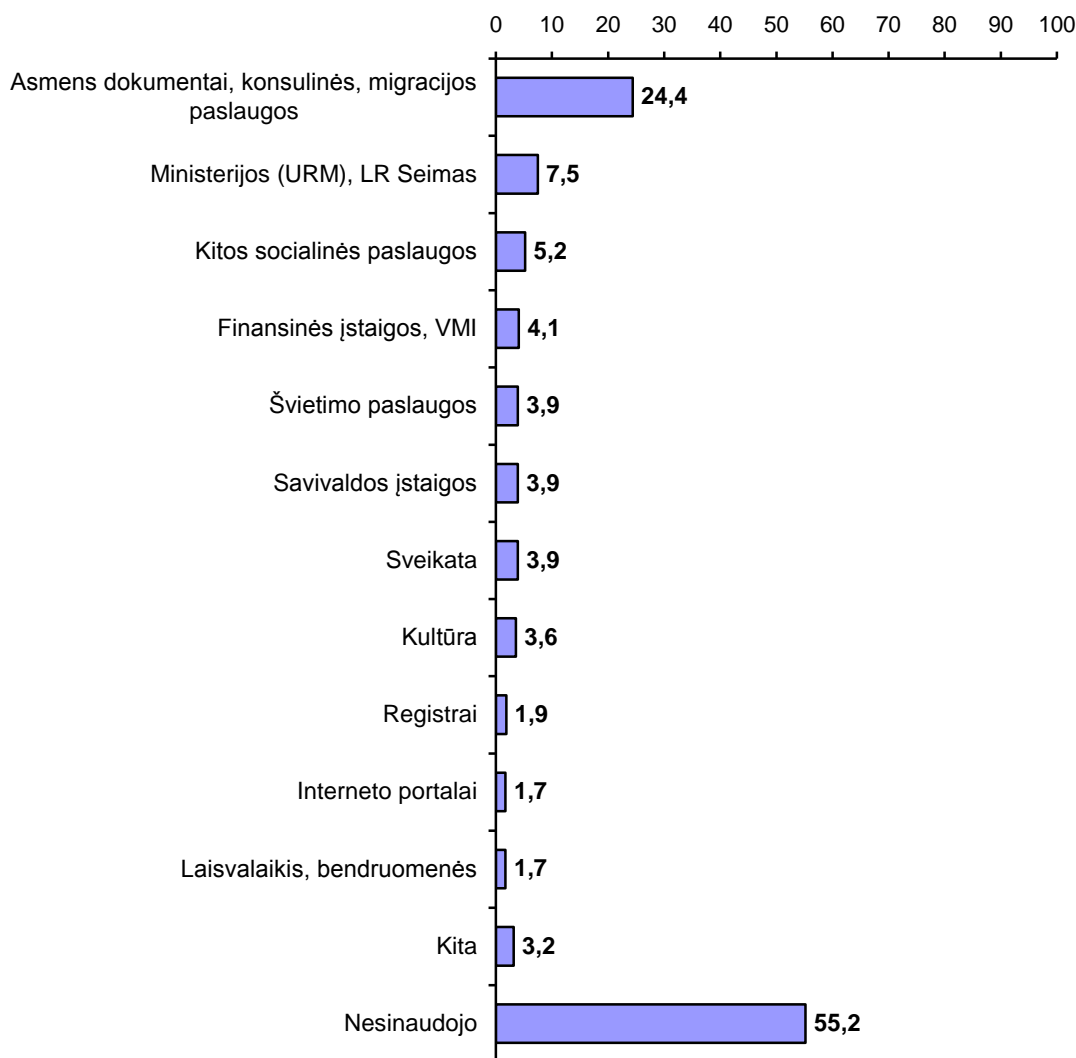
3.7. Naudojimas viešosiomis Lietuvos institucijų paslaugomis, jų atitikimas poreikiams

Beveik pusė (45%) užsienio lietuvių nurodė, kad jie per paskutinius metus naudojami viešosiomis Lietuvos institucijų ir organizacijų paslaugomis. Didesnė jų dalis turi vidurinį ir žemesnį išsilavinimą (67%), yra 50 m. ir vyresnių respondentų grupėje (68%), gimė ne Lietuvoje (58%), kalba lietuviškai šeimoje (47%), naudojami parama lietuvybei išlaikyti (82%), ir Lietuvos institucijų teikiama informacija (63%), gyvena kaimyninėse šalyse (66%), bei priklauso užsienio lietuvių bendruomenei (55%) (žr. Priedas 1: 4.26. lentelė).

55% respondentų nesinaudojo viešosiomis Lietuvos institucijų ir organizacijų paslaugomis per paskutinius metus.

Daugiausiai (24%) apklaustųjų naudojami asmens dokumentų, konsulinėmis, migracijos tarnybų paslaugomis, mažiau (8%) - ministerijų (daugiausia URM), LR Seimo paslaugomis. Po 5% ir mažiau naudojami švietimo institucijų, socialinėmis, finansinių institucijų ir VMI, sveikatos, kultūros srityje veikiančių įstaigų, savivaldos įstaigų paslaugomis. (21 pav.).

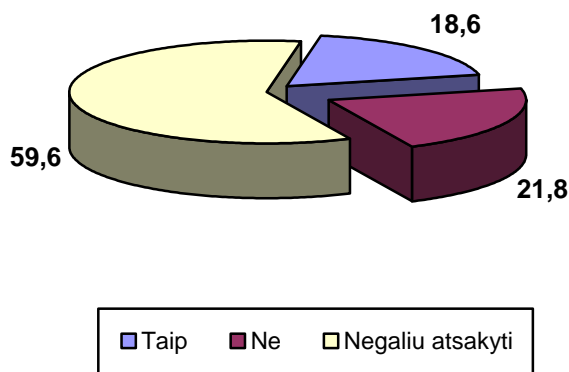
21 pav. Nurodykite, kokiomis viešosiomis Lietuvos institucijų ir organizacijų paslaugomis naudojotės per paskutinius metus? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=591)

Daugiau kaip pusė apklaustųjų – 60% negalėjo atsakyti, ar Lietuvos institucijų teikiamos viešosios paslaugos atitinka jų poreikius, 19% teigė, kad atitinka, kiek daugiau (22%), kad neatitinka (22 pav.).

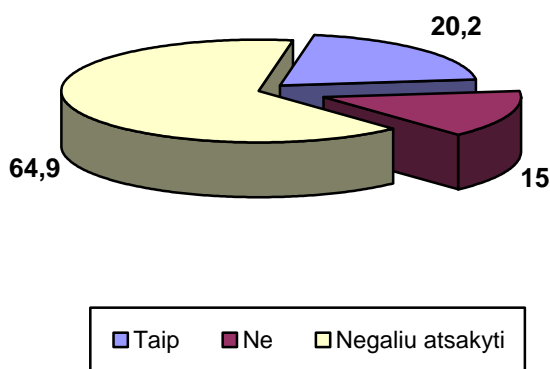
Vyriausieji respondentai (31%), tie, kurie naudojosi parama lietuvių išlaikyti (45%) ir Lietuvos institucijų teikiama informacija (28%), taip pat gyvenantys kaimyninėse šalyse (41%), priklausantys užsienio lietuvių bendruomenei (24%) palankiau vertino Lietuvos institucijų teikiamas viešąsias paslaugas. (žr. Priedas 1: 4.28. lentelė).

22 pav. Ar Lietuvos institucijų teikiamos viešosios paslaugos (socialinės, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitos) atitinka Jūsų poreikius? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=555)

Didžioji dalis respondentų (65%) negalėjo atsakyti, ar viešųjų paslaugų prieinamumas ir kokybė per paskutiniuosius keletą metų pagerėjo, vis dėlto, penktadalis (20%) apklaustųjų pokyčius įvertino teigiamai (23 pav.)

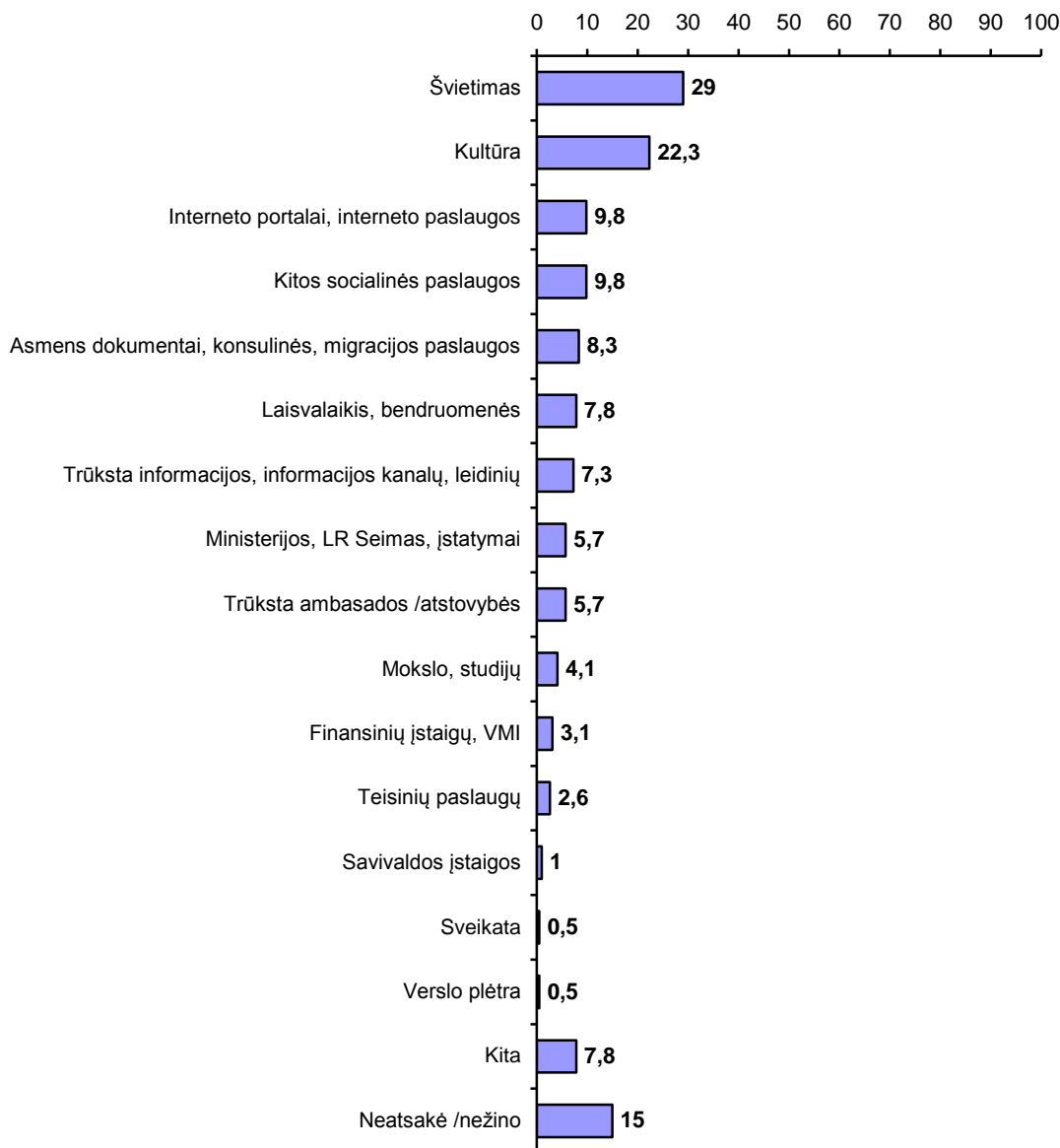
23 pav. Jūsų nuomone, ar viešųjų paslaugų prieinamumas ir kokybė pagerėjo per paskutiniuosius keletą metų? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=555)

Pozityviai pokyčius vertino lietuviškai šeimose kalbantys užsienio lietuviai (22%), tie, kurie naudojami parama lietuvių išlaikyti (38%) ir Lietuvos institucijų teikiama informacija (31%) (žr. Priedas 1: 4.29. lentelė).

Du trečdaliai apklaustųjų teigė, kad jiems netrūksta Lietuvos institucijų ir įstaigų teikiamų viešųjų paslaugų, atitinkančių užsienio lietuvių poreikius, 34% apklaustųjų, kuriems tokių paslaugų trūksta, pabrėžė švietimo – 29% (lietuviškos mokyklos vaikams, vadovėliai lietuvių kalba ir kt.) ir kultūros – 22% (lietuviški renginiai, spektakliai, bibliotekų plėtra ir kt.) paslaugų trūkumą. Taip pat įvardijo kokybiškos informacijos internetu ir elektroninių paslaugų (10%), kitų socialinių paslaugų (10%) poreikį. Gana svarbia paslaugų grupe, kurią reikėtų tobulinti, išlieka asmens dokumentų tvarkymo, konsulinės paslaugos (8%) (24 pav.).

24 pav. Kokių konkrečiai Lietuvos institucijų ir įstaigų teikiamų viešųjų paslaugų, atitinkančių Jūsų poreikius (socialinėje, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitose srityse, taip pat elektroninėje erdvėje), Jums labiausiai trūksta? (% skaičiuojami nuo atsakiusių, kad trūksta viešųjų paslaugų, N=187)

Daugiau kaip 3/4 (78%) užsienio lietuvių yra linkę bendradarbiauti su Lietuvos institucijomis skatinant lietuviybės išlaikymą užsienio lietuvių tarpe ir jų įsitraukimą į Lietuvos viešąjį gyvenimą. Dauguma jų turi aukštąjį išsilavinimą (82%), pragyveno užsienyje nuo 3 iki 5 metų (87%), yra verslininkai /vadovai (89%), domisi įvykiais Lietuvoje (79%), naudojami parama lietuvių išlaikyti (95%), naudojami Lietuvos institucijų teikiama informacija (89%), priklauso bendruomenei, vienijančiai užsienio lietuvius (85%) (žr. Priedas 1: 4.32. lentelė).

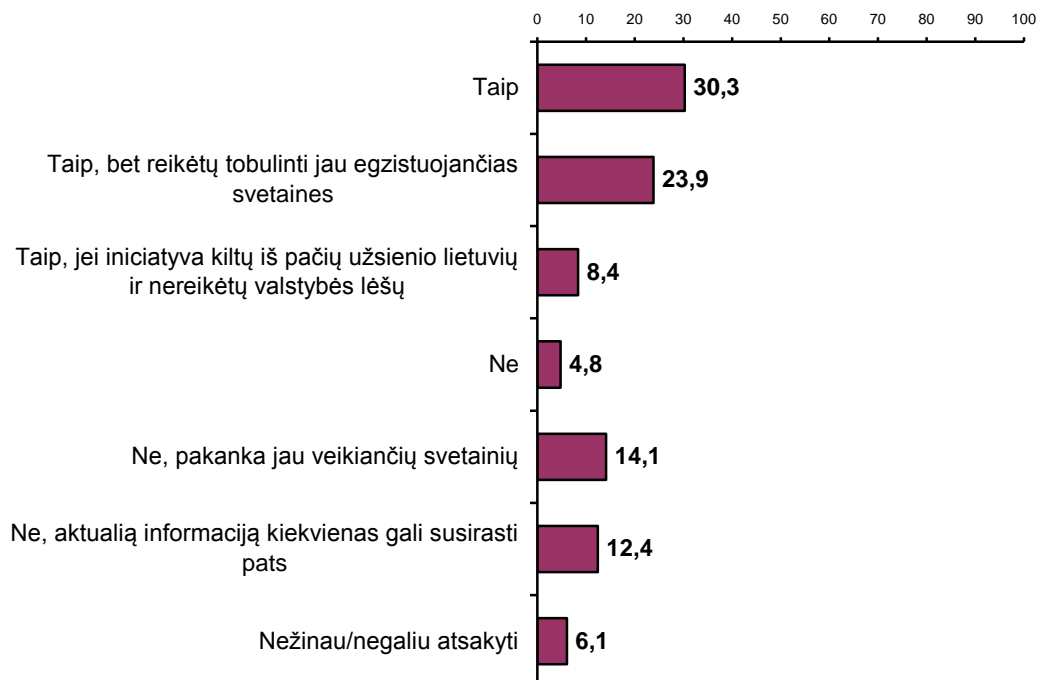
3.8. Naudojimas Lietuvos institucijų teikiamomis viešosiomis paslaugomis elektroninėje erdvėje

Pusė respondentų atsakė, jog naudojami Lietuvos institucijų ir įstaigų teikiamomis viešosiomis paslaugomis elektroninėje erdvėje.

Elektroninėmis paslaugomis dažniau naudojami turintys aukštąjį išsilavinimą užsienyje gyvenantys lietuviai, nedirbantys, kalbantys lietuvių kalba šeimoje, kurie domisi įvykiais Lietuvoje, naudojami parama lietuvybei išlaikyti ir Lietuvos institucijų teikiama informacija, taip pat gyvenantys ne ES šalyse, priklausantys bendruomenėms (žr. Priedas 1: 4.33. lentelė).

Trečdalis apklaustųjų norėtų, kad Lietuvos mokesčių mokėtojų lėšomis būtų sukurta nauja, speciali užsienio lietuviams skirta informacinė svetainė, didesnė dalis nurodė, kad pakanka jau veikiančių (14,1%) arba užtektų tobulinti esančias svetaines (24%), 12,4% mano, kad kiekvienas reikiamą informaciją gali susirasti pats, 5% mano, kad tokios svetainės tiesiog nereikia. (25 pav.).

25 pav. Ar Jūs manote, kad valstybės lėšomis turėtų būti sukurta ir išlaikoma speciali užsienio lietuviams skirta informacinė svetainė, kurioje būtų skelbiamos svarbiausios Lietuvos naujienos, naujienos iš Lietuvos diasporos gyvenimo, su reintegracija susijusi ir kita užsienyje gyvenantiems lietuviams naudinga informacija? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=524)

Dauguma apklaustųjų užsienio lietuvių nurodė (55%), kad jie mano, jog būtų naudinga, jei valstybė suteiktų užsienio lietuvių organizacijoms galimybę nemokamai naudotis (ir pačioms administruoti) organizacijos internetinę svetainę; tam nepritaria 16% respondentų (29% nurodė, kad jiems šis klausimas nėra aktualus).

Daugiau tam pritariančių yra tarp gyvenančių Pietų Europos šalyse (76%) ir priklausančių užsienio lietuvių vienijančioms bendruomenėms (60%) (žr. Priedas 1: 4.35. lentelė).

Beveik 2/3 (65%) apklaustųjų pritarė, kad būtų sukurti virtualūs profesionalų tinklai, kurie pagal interesus ir profesinę sritį vienytų Lietuvos diasporos įvairių sričių profesionalus. Tam nepritarė tik 8% apklaustųjų (neturi nuomonės – 27%).

Daugiau tam pritariančių yra turinčių aukštąjį išsilavinimą grupėje (67%), neturinčių vaikų iki 18 m. grupėje (70%) ir priklausančių užsienio lietuvių bendruomenėms tarpe (71%) (žr. Priedas 1: 4.36. lentelė).

3.9. Lietuvos žinomumas ir patrauklumas užsienyje

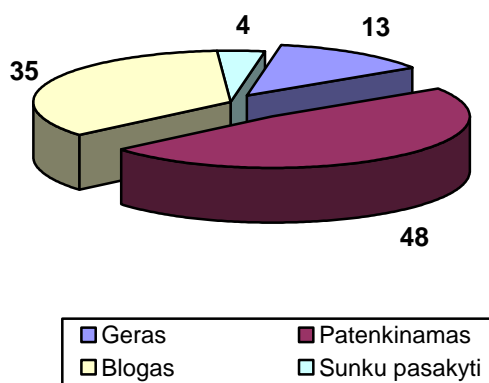
Beveik pusė – 48% respondentų mano, kad Lietuvos žinomumas ir patrauklumas jų gyvenamoje valstybėje yra patenkinamas, 13% - mano, kad geras, 35% - kad blogas, 4% neturi nuomonės (26 pav.).

Kad Lietuvos žinomumas jų gyvenamoje šalyje yra geras, dažniau mano gyvenantys kaimyninėse šalyse, tie, kurie naudojami parama lietuvių išlaikyti, priklausantys užsienio lietuvių bendruomenėms.

Kad Lietuvos žinomumas jų gyvenamoje šalyje yra patenkinamas, dažniau mano dirbantys respondentai, gyvenantys ES šalyse.

Kad Lietuvos žinomumas jų gyvenamoje šalyje yra blogas, dažniau mano nedirbantys respondentai, namų šeimininkės, tie, kurie nesinaudoja parama lietuvių išlaikyti, gyvenantys ne ES šalyse (Pietų Europoje), nepriklausantys užsienio lietuvių bendruomenėms (žr. Priedas 1: 4.37. lentelė).

26 pav. Jūsų manymu, koks yra Lietuvos žinomumas ir patrauklumas Jūsų gyvenamoje valstybėje? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=524)

Beveik pusė apklaustųjų (47%) mano, kad šis žinomumas ir patrauklumas per paskutinius 2 metus nepakito, liko toks pat; trečdalis (32%) mano, kad pagerėjo; 10% - kad pablogėjo; 11% respondentų neturi nuomonės šiuo klausimu.

Kad žinomumas ir patrauklumas pagerėjo, dažniau teigė dažnai apsilankantys Lietuvoje respondentai, specialistai /tarnautojai, kurie naudojami parama lietuvių išlaikyti, gyvenantys ES šalyse, priklausantys kokiai nors organizacijai, vienijančiai užsienio Lietuvius.

Kita vertus, užsienio lietuviai vyrai, vidurinio ir žemesnio išsilavinimo respondentai, kalbantys lietuviškai savo šeimoje /aplinkoje, retai apsilankantys Lietuvoje, gyvenantys Skandinavijos bei kaimyninėse šalyse dažniau mano, kad Lietuvos žinomumas ir patrauklumas pablogėjo (žr. Priedas 1: 4.38. lentelė).

3.10. Kiti aktualūs klausimai

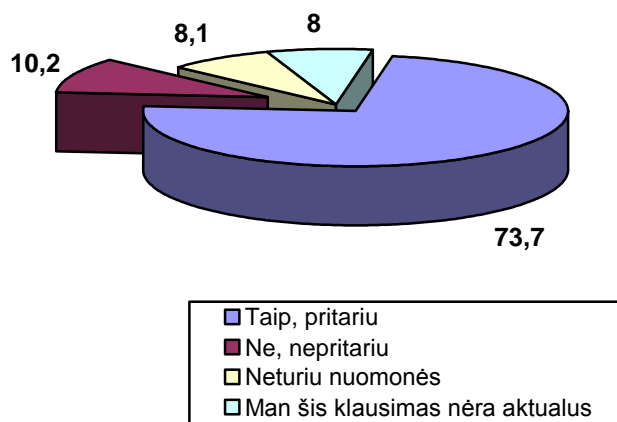
Konstitucijos keitimas referendumu tam, kad būtų išspręsti su pilietybe susiję klausimai

Užsienio lietuvių taip pat buvo klausiama, ar jie pritarėtų Konstitucijos keitimui referendumu tam, kad būtų išspręsti užsienio lietuviams aktualūs su pilietybe susiję klausimai. 3/4 (74%) apklaustųjų atsakė, kad jie tokiai iniciatyvai pritarėtų ir tik kas dešimtas (10%) -- nepritarėtų. Po 8% respondentų nurodė, jog šis klausimas jiems nėra aktualus arba neturėjo nuomonės (27 pav.).

Daugiau nepritariančių yra vyriausiųjų respondentų grupėje, neturinčių Lietuvos pilietybės tarpe, kurie kalba lietuviškai savo šeimoje /aplinkoje, kurie domisi įvykiais Lietuvoje, naudojami parama lietuvių išlaikyti arba Lietuvos institucijų teikiama informacija, taip pat gyvenančių ne ES šalyse tarpe, priklausantys kokiam nors organizacijai, vienijančiai užsienio Lietuvius.

Daugiau neturinčių nuomonės arba kuriems tai nėra aktualu yra gyvenančių ES šalyse grupėje, kurie nesidomi įvykiais Lietuvoje, nesinaudoja Lietuvos institucijų teikiama informacija, nepriklauso užsienio lietuvių bendruomenei (žr. Priedas 1: 4.40. lentelė).

27 pav. Ar jūs pritariate Konstitucijos keitimui referendumu tam, kad būtų išspręsti užsienio lietuviams aktualūs su pilietybe susiję klausimai.? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=501)

Valstybės paramos užsienio lietuviams paskirstymo klausimas

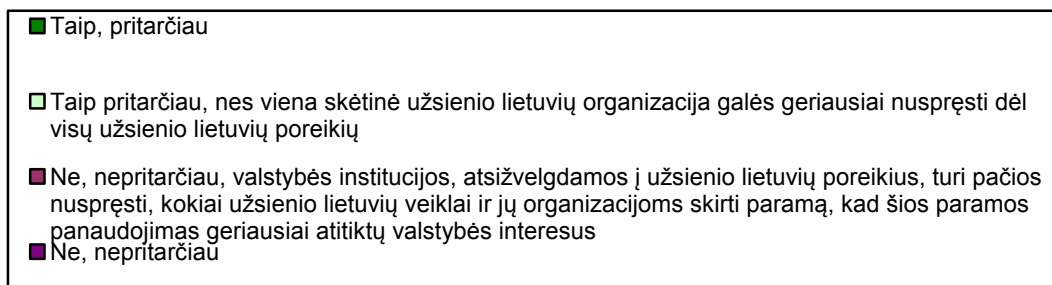
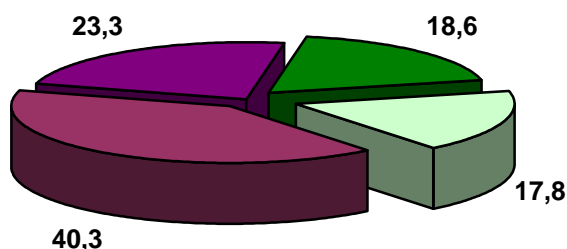
Respondentams buvo pateiktas dar vienas klausimas, ar jie pritarėtų tam, kad visa valstybės parama užsienio lietuviams būtų paskirstyta tik per vieną skėtinę užsienio lietuvių organizaciją.

Didžioji dalis (40%) apklaustųjų atsakė, kad jie tam nepritarėtų, kadangi valstybės institucijos, atsižvelgdamos į užsienio lietuvių poreikius, turi pačios nuspręsti, kokiai

užsienio lietuvių veiklai ir jų organizacijoms skirti paramą, kad šios paramos panaudojimas geriausiai atitiktų valstybės interesus (didesnė tokių dalis buvo turinčių aukštąjį išsilavinimą grupėje, kurie domisi įvykiais Lietuvoje grupėje); 23% atsakė tiesiog „ne, nepritarčiau“ (daugiau tokių buvo dirbančiųjų tarpe, nė vieno karto neapsilankusių Lietuvoje per paskutinius 3 metus) (28 pav.).

Tokiai iniciatyvai pritartų 19% užsienio lietuvių (daugiau tokių buvo nedirbančiųjų grupėje), o pritartų, nes viena skėtinė užsienio lietuvių organizacija galės geriausiai nuspręsti dėl visų užsienio lietuvių poreikių, 18% apklaustųjų (daugiau tokių buvo nedirbančiųjų grupėje, kurie nesidomi įvykiais Lietuvoje grupėje) (žr. Priedas 1: 4.41. lentelė).

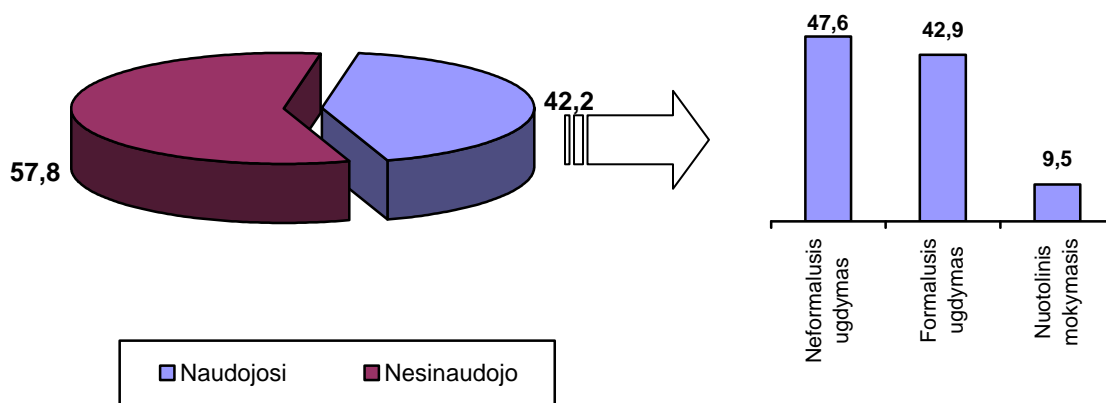
28 pav. Ar, pritartumėte tam, kad visa valstybės parama užsienio lietuviams būtų paskirstyta tik per vieną skėtinę užsienio lietuvių organizaciją? (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=501)

Formaliojo ugdymo arba neformaliojo ugdymo situacija (lietuviškos mokyklos)

Užsienio lietuvių, turinčiųjų vaikų iki 18 m., buvo klausiama, ar jų vaikai lanko arba lankė formaliojo ugdymo lietuvišką mokyklą, neformaliojo liuanistinio ugdymo mokyklą arba naudojasi nuotolinio mokymo galimybėmis. 42% respondentų į šį klausimą atsakė teigiamai. Iš jų, didžioji dalis nurodė, kad jų vaikai lanko arba lankė neformaliojo liuanistinio ugdymo/savaitgalinę mokyklą (48%), taip pat nemaža dalis nurodė formaliojo ugdymo lietuvišką mokyklą (43%). Dar 9% užsienio lietuvių naudojami Lietuvos mokyklos teikiama nuotolinio mokymosi galimybe (29 pav.).

29 pav. Naudojimasis formaliojo ugdymo lietuviškų mokyklų, neformaliojo lituanistinio ugdymo mokyklų ir nuotolinio mokymo paslaugomis (% skaičiuojami nuo turinčių vaikų iki 18 m. respondentų, N=199)

Dažniau nurodė, kad naudojosi formaliojo arba neformaliojo lietuviškojo ugdymo paslaugomis 40-49 m., dirbantys respondentai, kalbantys lietuviškai savo šeimoje/aplinkoje, dažnai apsilankantys Lietuvoje, besidomintys įvykiais Lietuvoje, kurie naudojosi parama lietuvių išlaikyti, priklausantys užsienio lietuvių vienijančiai bendruomenei (žr. Priedas 1: 4.42. lentelė).

Kokie veiksniai galėtų paskatinti grįžti į Lietuvą?

Šis klausimas užsienio lietuviams buvo užduotas, siekiant išsiaiškinti galimus veiksnius (sąlygas), kurie paskatintų sugrįžti į Lietuvą. 28% apklaustųjų atsakė, kad jie neplanuoja grįžti į Lietuvą. Kiti pažymėjo įvairius veiksnius, iš kurių populiariausi buvo „pasikeistų psichologinis klimatas šalyje, padidėtų tolerancija, pagarba žmogui“ (pasirinko 38% respondentų), „šalies gerovės /ekonominis augimas“ (33%), bei „darbo užmokestis Lietuvoje būtų toks pat /didesnis nei gyvenamojoje užsienio valstybėje“ (27%).

Taip pat gana reikšmingi veiksniai yra tikėjimas, kad užtenka asmeninių pastangų, kad būtų galima pasiekti savo tikslus ir įgyvendinti planus (21%) ir darbdavių požiūris į žmogų pokyčiai (17%) (30 pav.).

30 pav. Kokie veiksniai Jus galėtų paskatinti grįžti į Lietuvą? (Ne daugiau 3 atsakymų)?
 (% skaičiuojami nuo visų respondentų, N=499)

